

Základní škola Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, nám. B. Hrozného 12,
okres Nymburk

Preventivní program (MPP)

„Cesta IV“
(Cesta, co začíná, ale nikdy
nekončí...)

pro školní rok

2018/2019

1. ÚVOD

Škola je prostorem, ve kterém se děti nejen dozvídají nové věci, ale kde také získávají návyky a postoje samy k sobě, k druhým a ke společnosti. Učí se nejen poznatky, ale také tomu, jak žít, jak být spokojeným člověkem ve svém životě. Mohou (a ve většině případů tomu tak je) tyto hodnoty získávat primárně ve své rodině, ale některé dnešní rodiny mají mnoho existenčních starostí a dítěti dát pozitivní náboj do života mnohdy nemohou. Přístup školy tím nabývá na významu.

Děti ve školním věku patří k nejvíce ohroženým skupinám, jelikož nemají zcela vyvinuté morálně volní vlastnosti, podléhají velice snadno negativním vzorům chování, které jsou pro děti více přitažlivé, a proto by mohly být v budoucnu zneužity k páchání různých forem kriminality.

Je důležité všimnout si včas, že je dítě v nepohodě, že má problémy. Třídní učitelé by měli znát rodinné zázemí, jestli je rodina schopná a ochotná pomoci. Může se stát, že kvůli takové psychické nepohodě žák ve škole selhává, je neúspěšný, není možné se mu divit, že se mu do školy nechce – vznik záškoláctví. Záškolák obvykle netráví svůj volný čas nad učebnicí, spíše se spojí s dalšími podobnými dětmi, vzniká parta, která hledá, jak by se zabavila, a k činnosti, která může být u starších hodnocena jako trestná, je jen malý krok.

Současný stav ve společnosti charakterizují problémy s komunikací mezi lidmi, narůstající stres, časté používání vulgárních výrazů při vznikajících konfliktech, sociální sítě, technologie, neomezený internet.

Způsob komunikace mezi rodičem a učitelem může výrazně ovlivnit studijní výsledky žáka i jeho vztah ke škole. Jestliže se učitel s rodičem domlouvá na věci společného zájmu v atmosféře naplněné vzájemnou důvěrou a pochopením, obě strany zažívají radost z mezilidského obohacování, jednájí partnersky.

Jedním z dominantních témat primární prevence je již tradičně problematika návykových látek. Moderní prevence se však komplexně zabývá všemi typy rizikového chování. Proto do oblasti primární prevence bezpochyby patří i téma na první pohled jen zdravotnické – úrazy. Je to právě škola, kde k velké části z nich dochází...

Programy musejí mít jednoznačný vztah k určité formě rizikového chování a k tématům, která jsou s ním spojována. Programy by měly být jednoznačně časově i prostorově ohraničeny jednotlivými fázemi – od mapování potřeb přes vytvoření plánu a metodiky až po následné zhodnocení, případně zajištění jeho návaznosti, tedy zařazení do kontextu širšího preventivního působení. Programy jsou zaměřeny na danou cílovou skupinu za využití metod, které jsou pro ni vhodné.

Program je zaměřen na všechny žáky od prvního do devátého ročníku ZŠ, pedagogy, ostatní zaměstnance školy a zákonné zástupce.

2. VYTYČENÍ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Pod pojmem rizikové chování rozumíme chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost.

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících formách:

1. **interpersonální agresivní chování** (šikana, agrese, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie);
2. **delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům** (vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny);
3. **záškoláctví a neplnění školních povinností;**
4. **závislostní chování** (užívání všech návykových látek, netolismus, gambling, rizikové hraní počítačových her, FOMO);
5. **rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů;**
6. **rizikové chování v dopravě, prevence úrazů;**
7. **spektrum poruch příjmu potravy;**
8. **negativní působení sekt;**
9. **sexuální rizikové chování;**
10. **styly mladých** (subkultury – Hiphopeři, Skejt'áci, freeganismus...);
11. **sebeпоškozování (záměrné sebeпоškozování), zanedbávání, domácí násilí.**

Účinné nástroje prevence je potřeba hledat napříč rezorty (Policie, ŠPZ, krajský koordinátor prevence..), zvláště školství je klíčové. Patříme mezi školy, které poskytují již od prvních let školní docházky podporu pro osvojení si návyků zdravého životního stylu a pro prevenci rizikového chování. Pozdější snahy primární prevence o korekci již vytvořených škodlivých návyků jsou mnohem náročnější a často i finančně nákladné a mnohdy i těžko uskutečnitelné.

3. CÍLE PROGRAMU

Preventivní činnost na škole má v sobě nést několik důležitých poslání. První z těchto aktivit je informovanost žáků, vštěpování si základních poznatků a pravidel zdravého způsobu života, životosprávy a později i životního stylu.

Cíle programu

- podporovat rozvoj osobnosti žáků – pracovat s tématy: rozvoj sebepoznání, růst sebevědomí, sebedůvěry, práce s emocemi, komunikační dovednosti, řešení konfliktů, rozhodování, zvládání stresu, spolupráce, vrstevnický tlak, obrana proti manipulaci, smysl života a plánování (naučení se technik sebeovládání a relaxace, které čím dál tím více potřebujeme ke zvládnutí dnešního uspěchaného života)
- nabízet alternativní využití volného času, rozšiřovat kulturně společenský rozhled, poskytovat informace o zdravém životním stylu
- navazovat komunikaci žáků s učiteli i se spolužáky, vytvářet přátelskou atmosféru ve třídě, škole, vést k pozitivní změně klimatu školy, hledat pomoc při problémech žáků, prohlubovat komunikaci a spolupráci s rodinou
- ochrana žáků před různými formami rizikového chování jako je záškoláctví, šikana, vandalismus a téma, které je čím dál více aktuální – různé projevy netolerance
- zvyšovat schopnost dětí pracovat v týmu

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování jsou žáci 1. – 9. ročníku naší školy, kteří dokáží být odpovědní za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jejich věku a mentální schopnostem. Snažíme se vést žáky k pochopení souvislostí mezi svobodou a zodpovědností, nejenom na půdě školy, ale i do budoucího života.

Snahou je vychovat žáka:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopného dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí,
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopného řešit, případně nalézt pomoc pro řešení problémů,
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek,

... a s tím souvisí „pravidla čtyř N“:

- neničit,
- neubližovat,
- nepodporovat zlo,
- najít si svoji parketu.

Cílové skupiny

Do cílů bychom rádi implementovali i různé programy, které se mohou provádět s menším počtem žáků, o to s větší efektivností a větším apelem na jednotlivce.

Realizace primární prevence na ZŠ je možná dvěma způsoby – externí poskytovatel primární prevence, třídní učitel nebo metodik prevence, který si formou her a technik vytvoří jednoduchý „třídní sociogram“ k diagnostice rizik pro možný výskyt rizikového chování u jednotlivých dětí. Zjišťuje konkrétní sociální situaci a společenské vlivy formující jejich osobnost. Zároveň zjišťuje situaci ve třídě a kolektivu. Oba způsoby mají svá pro a proti (výhody prevence poskytované třídním učitelem – zná třídu, čas i uzpůsobení setkání si zvolí sám; nevýhody – časová náročnost, zaujatost, nepravdivost, vždy je „něco“ přednější).

U mladších dětí rozhovorem v kruhu nebo individuálním rozhovorem zjišťuje informace např. o tom, koho má dítě v rodině nejraději, s kým tráví nejvíce času a jakým způsobem, jak se cítí v třídním kolektivu, jaké jsou jeho zájmy, na které by bylo možné zaměřit mimoškolní aktivity. U starších dětí může třídní učitel zjistit, zda se již dítě setkalo s návykovými látkami, zda s ní má vlastní zkušenost, zda je v jeho okolí někdo, kdo užívá návykové látky, jaký má životní vzor, dopravní předpisy – např. helma při jízdě na kole, stravování – pravidelně snídá/návštěva rychlého občerstvení... Informace slouží k vyhodnocení situace na škole a k odhalení rizikových skupin, na které je třeba se zaměřit.

Aktivity zaměřené na nespécifickou primární prevenci

Tematické okruhy OSV jsou členěny do tří částí zaměřených na osobnostní, sociální a mravní rozvoj dětí. Do výuky se zařazují témata, která reflektují aktuální potřeby žáků nebo vycházejí z domluvy s nimi. Všechna témata se uskutečňují prakticky prostřednictvím volných her, psychoher, modelových situací, hraní rolí, metodou krátké intervence, diskuzí, uvolňovacích technik, brainstormingu, metodou storytellingu, kreslení, relaxačních technik, zpětnovazebních technik a hlavně konkrétních situací, které život ve třídě a škole přináší. Působení by mělo být poměrně široké a zaměřené na posilování odolnosti čelit různým nástrahám, schopnosti orientovat se v rizikových situacích, vypořádávat se se situacemi zátěžovými, učit se asertivitě a ovládat úzkostné stavy.

Osobnostní rozvoj

1. – 2. ročník se zaměřuje na *rozvoj schopností poznávání* – formou her vede ke cvičení smyslového vnímání, pozornosti soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů. Př. „*Chováme se k sobě slušně*“, „*Chovám se bezpečně*“.

3. – 5. ročník se zaměřuje na *sebepoznání a sebepojetí* – v rámci celého procesu hodin Přírodovědy, Vlastivědy a doplňkových hodin, dítě získává informace o sobě i druhých, ověřuje vztah k sobě samému i k druhým, získává zpětnou vazbu od druhých, formou jednoduchých psychoher buduje pozici v třídním kolektivu i zdravé a vyrovnané sebevědomí. Př. „*Nikotin mě neláká*“, „*Není hra jako hra*“.

6. – 9. ročník – pozornost se zaměřuje na *seberegulaci* cvičení sebekontroly, sebeovládání, psychohygienu – pozitivní naladění mysli, dovednosti zvládnání stresových situací, relaxaci, na kreativitu a citlivost v mezilidských vztazích. Př. „*Jsem jaký jsem*“, „*Nenechám se vyprovokovat*“, „*Umím říci ne*“, „*Co smím, nesmím a musím*“, „*Kdo jsem, kam jdu, co chci*“, „*Jsi jiný, jaké to je?*“.

Sociální rozvoj

1. – 9. ročník rozvíjí *poznávací schopnosti dětí*, vzájemné poznávání ve třídě, pozornost vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech. Upevňuje *mezilidské vztahy*, schopnost empatie, vzájemný respekt, podporu a pomoc. V hodinách Občanské výchovy se dotknou tématu lidských práv jako regulativu vztahů. Př. „*Naše třída*“, „*Nevyrušuji při hodině*“, „*Chceme lepší třídu – co pro to uděláme*“...

Důležitou součástí rozvoje dítěte je oblast *komunikace*. Domníváme se, že schopnost komunikace, schopnost dialogu, verbální a neverbální komunikační dovednosti, řešení konfliktů, odmítání, prosba, vyjednávání, vysvětlování apod. jsou velmi důležitou součástí prevence. Př. „*Stop posměchu a šikaně*“, „*Chováme se k sobě slušně*“...

S komunikací úzce souvisí i *schopnost spolupráce a soutěživosti*, dovednost ustoupit, respektovat názor druhých, řešit konflikt, vyjádřit nesouhlas... Př. „*Vím co můžu a co nesmím*“...

Morální rozvoj

6. – 9. ročník se zaměřuje na *rozvoj rozhodovacích dovedností* a schopnost řešení problémů – trénuje odpovědnost za vlastní rozhodnutí, umění vyrovnat se s neúspěchem, řešení zátěžových situací (odmítání návykových látek...)

Další oblastí jsou *hodnoty, postoje, praktická etika*. Žáci získávají povědomí o kvalitách typu spolehlivost, spravedlnost, respektování... Učit žáky vnímat své emoce, rozlišovat je a umět je pojmenovat, je základním předpokladem pro vytváření a rozvoj nejen emočních, ale i sociálních dovedností.

Považujeme za velmi důležité, aby třídní učitelé a všichni pracovníci školy byli v této oblasti žákům velmi dobrým vzorem.

Aktivity zaměřené na specifickou primární prevenci

Smyslem téměř každé aktivity, kterou zahrnujeme do oblasti primární prevence, je pozitivní změna chování a jednání jednotlivců, skupin. To lze přirozeně zjistit až po několika měsících či letech, abychom měli určitou míru jistoty, že změna je trvalá a nikoliv krátkodobá.

Úkolem pedagoga je vytvářet a zachovávat bezpečné a eticky zdravé prostředí ve třídě. Musí se proto řídit základními principy skupinové dynamiky, jejíž minimálně teoretická znalost je podmínkou pro efektivní skupinovou práci se třídou. Neočekávejme, že vztahy ve třídě budou po několika zařazených technikách optimální. Jedná se o pozvolnou a trpělivou práci akceptující vývojové fáze skupiny. Dobrá kázeň nepadá z nebes. K dosažení kázně je nutné vynaložit spoustu práce, času, úsilí, odhodlanosti a trpělivosti. Nestačí jen „dobře“ učit, mít zajímavou výuku, výborně motivovat. Je potřeba pracovat s postoji, s chováním, s referenčním rámcem všech účastníků výchovně vzdělávacího procesu. Je to náročné, ale jde to.

Všichni vyučující využívají hodin Prvouky, Občanské výchovy, Výchovy ke zdraví i dalších předmětů k diskuzi. Témata se mohou týkat kouření, alkoholu, šikany, záškoláctví, vandalizmu, kriminality, gamblingu, rasismu, poruchy příjmu potravy, domácího násilí... Učitelé jsou pro děti zdrojem informací. Poznatky zařazují do různých předmětů, přístupnou formou, s ohledem k věku a zvláštnostem dětí. Zároveň využívají i videoprojekce k tématu (sexuální výchova, Nechte mě být, Život bez naděje, Synkopa imunity, Řekni drogám NE, film SAMI, filmy z XI. ročníku Antifetfestiválu – Maličkosti, Take a sad song and make it better, Kéž by..., AFTERDARK, Na druhé straně, Seznam se bezpečně I., II., III., ...). Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů (č. j.: 12050/03-22), www.zachrannykruh.cz.

Děti jsou dnes již úplně jiné. Využívají zdroje informací, které standardní učitel ani nemůže obsáhnout, komunikují jiným způsobem a s využitím jiných technických prostředků. V současné době je „smartphone“ snad nejvíce užívanou věcí, která je už zcela běžnou součástí každodenního života moderního člověka, je normální, že své chytré telefony mají neustále u sebe. Bývá mnohem složitější než dříve motivovat je k něčemu rozumnému, respektive někdejší účinné formy motivace na současné žáky zabírají jen částečně. Potřebujeme se umět orientovat ve světě nových technologií. (Bezpečně na internetu – sociální sítě, preventivní projekty...)

Učitelé pracují s publikacemi, zabývající se zmiňovanou problematikou. Účastní se dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (semináře CEVAP, semináře s problematikou prevence rizikového chování v praxi škol KÚ Středočeského kraje, semináře Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy semináře Saferinternet.cz (národní centrum bezpečnějšího internetu),

absolvují kurzy („Kočičí zahrada“ - efektivní metoda práce se žáky ve věku 6 – 9 let v oblasti prevence rizikového chování; „Jak na prevenci pro 7. - 9. ročník aneb zdravý životní styl, zdravotní výchova a dopravní výchova“ - kurz nabízí efektivní metodu práce s žáky ve věku 13 – 14 let v oblasti prevence rizikového chování), Semiramis, Adiktologie.

4. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Název školy:

Základní škola Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, nám. B. Hrozného 12, okres Nymburk

Adresa: Nám. B. Hrozného 12, 289 22 Lysá nad Labem

IČO: 61632171 (dnem 1. 1. 1995 je ZŠ zřízena jako právnická osoba se samostatnou právní subjektivitou jako příspěvková organizace.)

IZO: 102 386 072 (zařazena do sítě škol s účinností od 28. 2. 1996)

Kontakty:

Tel. 325 551 088, 325 551 302

E-mail: info@zsbhrozneho.cz

Web: www.zsbhrozneho.cz

Zřizovatel: Město Lysá nad Labem

Adresa zřizovatele: Husovo náměstí 23, 289 22 Lysá nad Labem

Ředitel školy: PaedDr. Irena Jarešová

Vzdělávací program: 1. - 9. ročník ŠVP pro základní vzdělávání - „BEDŘÍŠEK“, č. j.: ZŠBH/551/2016 (ze dne 25. 8. 2016), verze 2016/2017 (účinnost od 1. 9. 2016)

Na naší škole působí celkem 39 učitelů, 7 vychovatelů, 19 asistentů pedagoga, kteří pracují s žáky se speciálními potřebami. Počet žáků 1. – 9. ročníku je 542.

Součástí školy:

Součástí školy je v letošním školním roce 7 oddělení školní družiny pro žáky 1. – 5. ročníků. Činnost družiny je různorodá a promyšlená. Je zde pro žáky nachystaný pestrý program – tak trochu volnočasová aktivita nebo spíše čas mírně organizovaného volna, při kterém se není nutné obávat špatných známek a je možné si do značné míry užívat, což vede některé děti k velmi uvolněnému chování. Výsledky jsou prezentovány na různých akcích či zdobí interiér školy.

Škola se nachází ve dvou budovách, využíváme malou tělocvičnu, 23 kmenových tříd (12 tříd I. stupeň, 11 tříd II. stupeň) a odborné učebny Fy, Che, ICT, VKZ, školní kuchyňku, Z, Př. Jsme limitováni prostorem, citelně nám chybí aula nebo posluchárna pro shromažďování všech žáků.

5. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU NA ŠKOLE

Pro zjišťování aktuálních potřeb školy a vytyčení cílů v oblasti prevence rizikového chování žáků je důležité pravidelně provádět analýzu aktuálního stavu. Ke zjištění současného stavu projevů rizikového chování využíváme nestandardizované metody - dotazníky, pracovní listy, pozorování, mapování tříd, komunitní kruhy primární prevence (cílem komunitních bloků je odhalit příčiny problémů v sociálních vazbách žáků), fotodokumentace (jako evaluační nástroj), rozhovory, které ukazují na informovanost žáků o rizikovém chování, možný výskyt návykových látek na škole i mimo ni, vlastní názor na návykové látky a znalost možností pomoci. Byly využity připomínky žáků ze schránky důvěry, třídnických hodin. Vycházíme též ze zpětných zpráv z realizovaných programů primární prevence.

O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Nových rozměrů nabývá šikana mezi žáky, tedy přesněji to, co je za šikanu považováno. Šikana jako termín bývá často nesprávně používána, stala se moderní „nálepkou“ chybně používanou pro označení nejrůznějších forem nepřijemného, nevhodného či rizikového chování. Je třeba si uvědomit, že šikana se objevuje téměř všude a odjakživa. Jenže v dřívější době se o tom nehovořilo a každý dělal, jak kdyby problém neexistoval. Šikaně se ve školním prostředí prostě nelze vyhnout, riziko výskytu se dá pouze minimalizovat. Nejspolehlivější prevencí výskytu šikany je soustavná práce na vytvoření bezpečného klimatu v celé škole. „Ubližování je nepřijatelné, takové chování neschvalujeme.“ V dnešní době se objevuje nejen šikana klasická, ale i nová forma šikany – kyberšikana (neděje se přímo, šikana prováděná prostřednictvím digitálních médií – mobilních telefonů, internetu, sociálních sítí). Určitá anonymita a hlavně nemožnost obětí se bránit jim vytváří dostatečný prostor pro tento projev RCH. Zásadně platí, že potíže dětí a mladých lidí spojené s on-line komunikací je nutné nepodceňovat. Děti vůbec neví, co útoky v kyberprostoru mohou způsobit. Někdo je musí klepnout přes prsty. Neřešené mohou mít fatální důsledky. Hlavní odpovědnost je ale na rodičích. Mnohem více internetových rizik je spojováno s připojováním k internetu z mobilních telefonů, protože rodiče jsou v tomto směru méně aktivní na poli prevence než například při přístupu jejich dítěte k internetu z počítače. Aktivitu dětí na mobilním telefonu rodiče v podstatě nekontrolují. Je nutné, aby se modernizovali, pokud jde o internet. Jakmile nebudou kompatibilní s touhle dobou, budou, jak se říká „old school“.

V neposlední řadě je třeba se zaměřit na oblast virtuálního světa a pohyb žáků po internetu – sdílení informací, fotografií, komunikace s neznámými lidmi, seznamování se...

Co se týče alkoholu a kouření, žáci vědí o možných následcích, ale dokud bude současný stav okolím tolerován, ani prevence nebude všemocná. České školství není lhostejné k prevenci rizikového chování dětí a snaží se uspět v neoficiálním, ale fatálním závodě. Trvale se množí příležitosti k zakopnutí, která různým tempem poškozují život další generace. Přesto jsme z hlediska nadměrného požívání alkoholu, kouření cigaret a marihuany na evropské špičce. Středočeský kraj se stane prvním regionem v ČR, ve kterém vznikne specializovaný odborný tým zaměřený na pomoc mladistvým uživatelům drog ve věku 15 – 18 let. Vedení kraje rozhodlo finančně přispět na vznik adiktologické ambulance pro děti a mladistvé.

Negativní průvodní jevy informačních technologií představují vážně riziko pro zdravý psychosociální vývoj a bezpečnost dětí a dospívajících, zaslouží si proto cílenou prevenci. Výchova dětí k bezpečnějšímu a etickému užívání moderních technologií ve školách a zvýšení jejich povědomí o možných hrozbách jsou neúčinnější a zároveň nejdostupnější prostředek prevence. K prevenci rizikového chování přistupuje škola velmi aktivně, a to především obsa-

hovou náplní činností a aktivit, atmosférou důvěry a spravedlivého prostředí, včasným reagováním na projevy RCH (ideálně ihned v počátcích, „nejpozději“ při zjištění problému, v praxi je to jasně deklarováno tím, že se jakýmkoli podezřením na šikanu škola zabývá a správně jej šetří a řeší dle doporučeného postupu MŠMT), následnou zpětnou vazbou a kontrolou vyřešení problémů.

Klima školní družiny – na rozdíl od hromadného a vcelku náročného dopoledního vyučování dovoluje družina podstatnou část aktivit realizovat i individuálně, a některé dokonce v zásadě podle vlastního uvážení. V družině by tedy měly děti aktivně i pasivně odpočívat po náročném dopoledni. Je k tomu uzpůsoben program, i výchovné přístupy. I v družině se dítě snaží uplatnit ve skupině. Někdy se může stát, že dítě problémové ve třídě má tady docela dobrou pozici, je ochotné, spolupracující, vyhledávané pro kolektivní hry. Je zde větší prostor pro kontakty mezi dětmi, tedy i pro případné šarvátky a ubližování. Je proto i zde nezbytná důslednost paní vychovatelky při vymáhání pravidel (výchovné postupy v družině jsou posunuté, na druhé straně v řadě ohledů by se neměly úplně odlišovat od dopoledního vyučování, protože družina tvoří se školou jeden celek), spolupráci s rodiči, s třídním učitelem.

Vždyť jen šťastné dítě, které žije v pohodě a rádo chodí do školy, se může dobře učit. Školu vnímáme primárně jako instituci, která má děti naučit. Tomu stále ještě odpovídá její orientace na znalosti, výkonnost, podporu soutěžení. Jenže škola je důležitá součást socializace dítěte, tedy příprava na život. Naučit žáka vyjít efektivně s druhými lidmi, vyznat se sám v sobě, chovat se k druhým slušně..., patří dnes k významným úkolům měnící se školy.

Každý, kdo chodil do školy, má s kázní, respektive s nekázní, nějakou osobní zkušenost. Nikdo nechce dát své dítě do školy, kde jsou projevy nekázně nad únosnou mez, kde se vyskytuje jakýkoliv projev nekázně ve smyslu rizikového chování. Rodič chce od školy, aby hlavně zajistila bezpečí pro jeho dítě. Dále chce, aby jeho dítě zažilo ve škole úspěch, aby bylo zapojeno do společnosti třídy a školy a aby škola zajistila bezpečné prostředí i pro ně.

Školní vyrušování a podvádění prostřednictvím informačních a komunikačních technologií je vnímáno jako nová moderní forma školní nekázně. Nejedná se pouze o rušení výuky hlasitými oznámeními o příchozím hovoru, e-mailu nebo jiné zprávě, ale za rušící se považuje i tiché přijímání a posílání textových zpráv. Proto je užívání mobilních telefonů (a jiných zařízení) nutné regulovat vnitřními pravidly školy – Školním řádem, včetně popisu sankcí za jejich porušení.

Žáci se stávají jednou ze skupin, která je nejvíce ohrožena riziky virtuálního světa, ale na druhé straně jsou skupinou, pro níž je užívání moderních technologií přirozené, atraktivní, a svůj život si nedokáží bez těchto technologií představit – především adolescenti mezi 12. a 16. rokem jsou v současné době označováni jako „kultura mobil mládeže“.

Roste agresivita mezi dětmi i vůči učitelům. A obtížná je i komunikace s rodiči, kteří mnohdy mají vzhledem ke svému pracovnímu vytížení jen malou šanci identifikovat vznikající problémy svého dítěte. Rodiče a vůbec společnost projevují sklon přenášet odpovědnost za oblast výchovy na školu, a dokonce i tam, kde evidentně a primárně rodiny selhávají, padá vina na školu.

Proto se snažíme mít všechno dostatečně podloženo. Ale není to vždy snadné. Pravda je, že někdy jsou rodiče neústupní. Vidí jenom svoje dítě a odmítají, že by vina mohla být na jeho straně. Pro tuto analýzu se využívají formy dotazníkových šetření, besedy, postřehy jednotlivci-

vých vyučujících, konzultace s metodikem prevence, záznamů o chování žáka a jednání s rodiči.

V současné době se škola potýká s některými žáky, kteří nerespektují základní pravidla slušného chování a svým jednáním narušují dění ve třídě.

Školu navštěvují děti z různých sociokulturních prostředí.

Vzhledem k inkluzi a integraci dětí s PAS, lehkým mentálním postižením, je třeba vést děti k sounáležitosti, pomoci potřebným a též citlivě monitorovat všechny nastalé situace.

Silné stránky:

- základní škola je aktivní v ekologické výchově (projekty enviromentální výchovy, sběr papíru),
- zájem žáků o sport, dobrovolnické práce, sbírky,
- pořádáme sportovní kurzy,
- adaptační kurzy pro 6.ročníky
- naši žáci dosahují velmi dobrých výsledků na olympiádách, soutěžích a při prezentaci prací v projektech,
- celkově panuje dobrá atmosféra jak mezi učiteli a žáky, tak mezi dospělými zaměstnanci navzájem,
- důležitým prvkem je školní a třídní prostředí (žáci si pod odborným vedením vylepšují nejbližší okolí školy a udržují si na něm pořádek, ve třídách mají k dispozici nástěnky, kde mohou realizovat vlastní nápady a podílet se na výzdobě),
- rychlá reakce na projevy rizikového chování
- zapojení do programů i třídní samosprávu.

Příležitosti:

- navázat užší kontakt s jinými institucemi (Policie ČR, Semiramis, OSPOD, kurátor...)
- učitelé mají zájem o informace, chtějí se orientovat v problematice prevence, chtějí se učit „něco nového a užitečného“, vyzkoušet si nové techniky, které by mohli využít při výuce svého předmětu a třídnických hodinách („inspirace“)
- nadšení ze strany žáků a rovněž tak i učitelů pro mimoškolní aktivity (výlety, exkurze cestopisné přednášky, projektové vyučování, vystoupení pro rodiče)
- zájem žáků o zdravý životní styl
- zlepšit spolupráci se Školskou radou
- komunikace s rodiči a aktivní zapojení rodičů při řešení projevů rizikového chování

Slabé stránky:

- nedaří se včas odhalit vandalismus, vzrůstající agresivitu některých žáků, slovní výpady
- časté pozdní příchody na II. st., absence a pozdní omlouvání některých žáků
- komunikace mezi rodičem a školou obecně
- nedostatek finančních prostředků pro mimoškolní aktivitu
- nedostatek finančních prostředků pro DVPP
- nízký zájem ze strany zřizovatele

6. GARANT PROGRAMU

Ředitel školy: PaedDr. Irena Jarešová

Výchovné poradkyně: PaedDr. Irena Jarešová (I. st.), Mgr. Jana Tovarová (II. st.)

Školní metodik prevence: Mgr. Jana Tovarová

Školní speciální pedagog: Mgr. Šárka Špačková

Spolupráce s vedoucími předmětových komisí, metodického sdružení, pravidelná konzultace s učiteli Výchovy ke zdraví, Občanské výchovy, Informačních technologií, Dějepisu, Chemie, Přírodopisu. Pořádáme pro sebe navzájem schůzky, sdílíme své znalosti a zkušenosti.

Školní poradenské pracoviště pracuje ve složení:

Výchovný poradce pro I. stupeň: PaedDr. Irena Jarešová

Výchovný poradce pro II. stupeň a školní metodik prevence: Mgr. Jana Tovarová

Školní speciální pedagog: Mgr. Šárka Špačková

Školní kariérový poradce: Mgr. Jana Tovarová

Externí školní psycholog: PhDr. Jitka Čmuhařová

7. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Učitelé, rodiče i žáci jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci MPP na škole, s programem proti šikanování a krizovým plánem, se ŠŘ, seznámení rodičů s posláním družiny a jejími pravidly, o situaci na škole i o možnostech případné pomoci průběžně na webových stránkách školy, třídních schůzkách, v konzultačních dnech, ve dnech otevřených dveří a prostřednictvím některých článků v Listech. Vytisknuté důležité dokumenty k oblasti rizikového chování jsou k nahlédnutí u metodika prevence, ředitele školy. Jako zdroj informací pro rodiče se používají zavedené informační kanály (žakovské knížky, internetové stránky, informativní letáky a plakáty, třídní schůzky a konzultace ...). Škola je dnes chápána jako otevřená instituce, která vítá komunikaci a spolupráci s dalšími subjekty, především pak s rodinami samotných dětí.

Prostřednictvím letáku jsou rodiče informováni o tom, jak poznat, že dítě bere drogy. Leták tvoří přílohu č. 1.

Je známo, že rodiče mají o školu zájem především v předškolním věku dětí a pak při nástupu dítěte do první třídy, pak jejich zájem úměrně věku klesá. Pokud je dítě úspěšné a nemá výchovné problémy – není třeba školu navštěvovat, anebo je neúspěšné, má výchovné problémy, chodí za školu – potom raději nekomunikují a nevystavují se problémům a nutnosti je řešit. Jsme si dobře vědomi toho, že vzájemná spolupráce výraznou měrou přispívá ke školní úspěšnosti dětí. Rodiče bývají plně zaměstnáni, výchově svých dětí se sice věnují, ale nemají vždy dostatek času, aby je mohli ohlídat v rizikových situacích. Třídní učitelé se snaží být ve velmi úzkém kontaktu s rodiči, informují o veškerém dění ve škole (email, telefonicky, individuální konzultace), motivují rodiče ke spolupráci se školou, umožňují vstup do výuky. Rodiče se též se zájmem účastní pracovních dílniček, kde mohou pracovat společně se svým dítětem, při kterých se obnovují či znovu navazují zapomenuté vazby. Zároveň je s rodiči navazován kontakt se školou formou prezentace výsledků práce dětí, formou veřejných vystoupení.

Pořádáme pro rodiče různé besedy s odborníky.

Komunitní kruhy pro rodiče a pedagogy, které vychází z přesvědčení, že rodič je nepostradatelnou součástí školského systému.

Školská rada je svým záměrem prostor pro setkávání rodičů, učitelů a zřizovatele. Zástupci skupin by měli oboustranně předávat informace, názory a náměty všech a všem, které zastupují. Žakovská samospráva stojí na principu žáci, učitelé a ředitel. Děti v ní zrají, protože nehledí jen na starosti a šance své, ale celé třídy a školy. Proto mají právo, aby jejich hlas byl slyšet i ve školské radě.

8. VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování. Školní metodik prevence po celý rok sleduje nabídku metodických seminářů, školních pobytů, publikací, letáků, časopisů Prevence, Moderní vyučování, Třídní učitel, Integrace a inkluze, Učitelství noviny. Sleduje vyhlášky a metodické pokyny. Pravidelně se zúčastňuje nabídnutých seminářů a informuje pedagogické pracovníky školy.

Ze vzdělávacích programů jsou neustále vybírána témata týkající se hlavně rozvoje osobnosti, zdravého způsobu života, ochrany dětí, formování myšlení, postojů a sociálních kompetencí, motivace pro trávení volného času, kritéria pro to, co je dobré a špatně pro nás a naše tělo, místo jedince ve společnosti, v kolektivu a partě. Tato témata zařazujeme do hodin a předmětů jako je Český jazyk, Přírodopis/Přírodověda, Pracovní vyučování, Výchova ke zdraví, Informatika, Občanská výchova.

Témata:

- problematika šikany a závislostí (semináře týkající se možnosti práce v oblasti prevence nápravou špatných vztahů ve skupině, prevencí šikany),
- budování autority pedagoga (semináře na téma formální a neformální autority, chyby v komunikaci),
- zážitková pedagogika (semináře zabývající se problematikou zážitkové pedagogiky, budováním atmosféry v kolektivu třídy),
- programy primární prevence pro děti a mládež (prevence HIV/AIDS, neplánované těhotenství..),
- semináře s tematikou Prevence rizikového chování v praxi škol (prevence kouření, kriminalita dětí a mládeže, styly mladých...),
- kyberšikana (strategie vyšetřování šikany),
- práce se třídou – bezpečné klima třídy,
- jak pracovat s dětmi s poruchou ADHD, ADD, VPU,
- účast na konferencích – Kyberpsycho, Saferinternet, Středočeská konference rizikového chování, Konference PPRCH 2018 - „Vzdělávání v prevenci“, Konference „Rizika v chování dětí a mládeže“...,
- sebezkušenostní semináře (pedagog + partner + prožitek),
- workshopy „Jak na pravidla, aby nebolela“ (jak je možné efektivně a systematicky s tématem pravidel pracovat jak se žáky, tak s pedagogy), „Jsi jiný, jaké to je?“, „Čisté ručičky“ (program prevence přenosu infekce, dobrá praxe, projekt podpory zdraví MZ ČR 2018)
- seminář „Žáci s SPU a dílčím oslabením výkonu na ZŠ běžného typu“
- seminář „Jak spolupracovat s asistentem pedagoga“,
- seminář „Nejen pro třídní učitele“
- semináře – Prevence úrazů a otrav u dětí školního věku, Analýza životního stylu a zdraví mládeže, Prevence kybernetické kriminality dětí a mladistvých
- nabídky společnosti META, o.p.s. společnost pro příležitost mladých migrantů, služby pro pedagogy

9. METODY PRÁCE

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které nutí žáka aktivně se zapojovat do výuky a tvořit tak vyučovací hodinu společně s pedagogem. Výchova probíhá mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace),
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z tisku, práce na PC), prezentace,
- besedy, diskuze, rozhovor, pozorování,
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání,
- párová, skupinová práce ve třídě,
- prožitkový program,
- komunitní programy,
- projektové vyučování, celoškolní projekty,
- peer program,
- „Kimovky“ na různé způsoby, minutové mluvení, krátké relaxační aktivity
- metoda storytellingu,
- metoda krátké intervence,
- pedagogická diagnostika,
- využívání audiovizuálních pořadů.

Součástí hodnocení výsledků práce jednotlivých žáků je i jejich sebehodnocení a slovní hodnocení učitelem. Žáci tak dostávají komplexní zpětnou vazbu od pedagoga a jsou informováni o svém pokroku a nedostacích.

Vztah mezi učitelem a dítětem se buduje od samého začátku povinné školní docházky. Právě období mladšího školního věku je velice významné z hlediska vytváření si, pokud možno, pozitivního vztahu ke škole a ke vzdělání jako takovému. Osobnost učitele sehrává v tomto období nezastupitelnou úlohu, stává se pro dítě nejdůležitější osobou v rámci školního prostředí.

Na prvním stupni je v hodinách prvouky a přírodovědy hlavně kladen důraz na nebezpečí kouření a užívání alkoholických nápojů, zneužívání léků a orientačně o návykových látkách, o rizikovém chování v dopravě, kontaktu s cizím člověkem, práce s moderními technologiemi včetně internetu. Na druhém stupni se žáci seznamují s různými druhy návykových látek, jejich škodlivými vlivy na organismus, se zeměmi, ve kterých se drogy vyrábějí, jejich dovoz do ČR a historii jejich výroby. Poruchy příjmu potravy (anorexie, bulimie), kyberšikanou, násilím, záškoláctvím, vandalismem. V hodinách Výchovy ke zdraví, Občanské výchovy jsou k osvojení ochranných kompetencí využívány sociální hry (mezi žáky velice oblíbené), ve kterých se děti učí obhajovat svůj názor, stanoviska, řešit konflikty (verbální i neverbální komunikace).

Schránka důvěry

Schránka důvěry je umístěna v budově I. i II. stupně. Schránka slouží pro dotazy dětí na různou problematiku. O problému by se mělo hovořit i v kolektivu třídy. Schránka funguje i pro rodiče, kam mohou vhodit svoje dotazy, na které obdrží odpověď, když se podepíší.

Další formou je tzv. **volání SOS** (všechny děti ve škole znají metodika prevence, za kterým mohou přijít vždy ve chvílích, kdy potřebují řešit osobní problém, mají chuť se svěřit, s někým poradit) a seznámení žáků s krizovými telefonními čísly.

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi:

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi:

Drop in	224 223 758
K centrum Nymburk	325 514 424
Linka bezpečí	116 111; pomoc@linkabezpeci.cz
Linka vzkaz domů	800 111 113, 724 727 777
Rodičovská linka	840 111 234; pomoc@rodicovskalinka.cz
Pedagogicko psychologická poradna	325 512 667
Sociální středisko FOD	325 512 551
Linka AIDS pomoci	800 800 980
OSPOD Lysá n. L. - kurátor	325 510 276
Okresní metodik prevence	325 512 667
Městská Policie	325 552 065
Policie ČR (obvodní odd.)	325 551 022
Ambulance psychiatrie pro děti a dospělé	325 512 234
Dětský psychiatr	224 934 287
Ambulance klinické psychologie	972 255 130
Středisko výchovné péče Kolín	321 718 555
Probační a mediační služba Nymburk	325 511 866
Linka Ztracené dítě	116 000
Horká linka	www.horkalinka.cz
pro Fem	kyber.sikana@profem.cz
Dětské krizové centrum	www.dkc.cz ; problem@дитеkrize.cz
Sdružení Nebud' obět'!	www.nebudobet.cz
Národní centrum bezp.internetu	www.saferinternet.cz
E-bezpečí	www.e-bezpeci.cz ; info@e-bezpeci.cz
Poradenská linka pro pedagogy	841 220 220
Úřad na ochranu osobních údajů	234 665 212; www.uoou.cz
Středisko výchovné péče Kolín	777 738 794
Bezpečný internet	www.bezpecnyinternet.cz
Bílý kruh bezpečí	www.bkb.cz
Naděje pro autismus	www.nadejeproautismus.cz

10. JEDNORÁZOVÉ A DALŠÍ AKTIVITY

Aktivity, které napomáhají žákům zaujímat žádoucí postoje k projevům rizikového chování a upevňovat je, vychází jednak z náplně vyučovací hodiny, jednak z jednorázových akcí (např. Dny otevřených dveří, slavnostní zápis prvňáčků, besedy s odborníky, požárníky, lékaři, policisty, integrovaný záchranný systém, karnevalové odpoledne...)

Volný čas jako prevence

V dnešní době se většina lidí setkává s velmi vysokými nároky, ty jsou na ně vyvíjeny jak ze strany rodiny, školy, společnosti, tak i tlaky kladené pomocí komunikačních technologií. Na základě uspěchanosti našeho života se i více začala prohlubovat problematika sociálně patologických jevů.

Jakým způsobem můžeme ovlivňovat tyto negativní projevy chování? Prvopočátek všeho je v rodině, do té se jedinec dostává jako do první společnosti po svém narození. Ta jej však ovlivňuje nejen v pozitivním smyslu, ale bohužel i v negativním smyslu. Dalším prostředím je společnost, se kterou se jedinec setkává během svého života od narození až po svoji smrt. S nárůstem problémů v sociální sféře se problematika volného času dostává neustále do předí. Problém se prohlubuje i tím, že přibývá dysfunkčních rodin.

Dětem a mládeži jsou předkládány velmi lákavé a zajímavé volnočasové aktivity, většina je však také různě finančně náročná. V současné době se již výrazně zvětšují sociální rozdíly mezi rodinami, tyto mimo jiné ovlivňují i možnosti rodičů dopřát svým dětem určitou volnočasovou aktivitu.

Co dělají děti ve volném čase a kolik toho času vlastně mají? Přibývá dětí, které jsou již od nejútlejšího věku učeny sledovat nejrůznější televizní pořady a později usedají před monitory počítačů. Další skupinou jsou děti, jejichž rodiče se jim od malička snaží zajišťovat nejrozmanitější druhy zábavy (kojenecké plavání, sportování přes výtvarné činnosti, zpěv a další), které je provázejí až do nástupu povinné školní docházky. Po nástupu do školy se rodiče snaží dále svoje děti podporovat a rozvíjet jejich zájem o volnočasové aktivity. Tyto děti jsou zvyklé na aktivní trávení volného času, a dokonce tyto aktivity samy vyhledávají, míra rizika trávení volného času nesprávným způsobem, mezi který patří např. potulování se po ulicích či pohybování se v kruzích nejrůznějších part bez jasné náplně či sklony k drobné kriminalitě, výrazně omezuje.

Neustále pracujeme na prevenci, zapojujme děti a mládež do nejrůznějších zajímavých projektů. Obracujeme se na rodiče a vzbuzujeme jejich zájem.

Učení je důležité, ale neméně důležitý je i odpočinek. A nemyslím tím zrovna lenošení u televize, ale aktivní odpočinek, při kterém si dítě oddychne od školních povinností a přijde na jiné myšlenky. Kolik času by našim potomkům měla zabrat zájmová činnost? Jeden, dva či více kroužků týdně? Velmi záleží na osobnosti dítěte. Co je pro jedno nepřekonatelnou zátěží, je pro jiné příjemným využitím volného času. Obecně lze říci, že ty temperamentnější a vnímavější snesou více než ty pomalejší a introvertnější. Proto je důležité brát v úvahu při výběru kroužků pro své děti nejen jejich věk, ale také povahové vlastnosti. Např. pro děti ve věku

6 – 14 let jsou vhodnými volnočasovými aktivitami: sportovní a pohybové aktivity, hudební a dramatické aktivity, taneční kroužky, výtvarné a rukodělné kroužky, přírodovědecké kroužky, turistické kroužky, kroužky vaření, počítačové kroužky a bojové sporty.

Máme kvalitní nabídku volnočasových aktivit. Na naší škole mají děti velký výběr kroužků organizovaných školou, DDM Nymburk a jinými lektory. Význam sportu a pohybu pro zdraví člověka si na naší škole uvědomujeme, a také proto jsme si pro děti připravili širokou škálu nepovinných sportovních aktivit – např. sportovní hry, mažoretky, pohybové hry..., uměleckých aktivit např. keramika, dramatický kroužek, a jiných - příprava na přijímačky na SŠ, kroužek ICT... Je třeba uvést, že v našich sportovních kroužcích a nepovinných předmětech má šanci sportovat opravdu každý – nejsou to záležitosti výběrové (navíc nepovinné předměty a kroužky pořádané školou jsou pro děti zdarma, čímž se snažíme dětem odstranit i ty nejmenší překážky, které by je od jejich sportování mohly odrazovat). Je přeci jasné, že zdravý životní styl, ke kterému jednoznačně sport a pohyb patří, není jen pro děti sportovně nadané, ale je důležité vypěstovat dobrý vztah ke sportu i v dětech, které nejsou tak šikovné.

Další oblastí, ve které nabízíme žákům vyžití, je kultura. Děti vyjíždí s učitelkami na divadelní představení do Prahy, Nymburku nebo Mladé Boleslavi. Jedná se o jednu z forem sblížení dětí s učiteli, neboť žáci se cítí ve společenských šatech v důstojném divadelním prostředí jakoby vyspělejší a otevřeněji komunikují. Jsou to akce, které děti rozvíjejí správným směrem a zvyšují jejich kulturní přehled.

Samozřejmostí je účast žáků naší školy v předmětových olympiádách. Učitelé jednotlivých předmětů rádi pomáhají žákům v případě na okresní, krajská, ale i celorepubliková kola olympiád v nichž naši žáci dosahují velmi dobrých umístění.

Vyučující všech ročníků si na začátku školního roku připravili plán exkurzí a procházek, které s dětmi během roku uskuteční. Kladou si za cíl nejen obohacení výuky a propojení mezipředmětových vztahů, ale také rozšíření obzoru žáků. Hledat možnosti svého uplatnění ve společnosti – volba dalšího studia. Snaží se informovat o životě mimo okruh jejich zájmů. Pokouší se o ukázkou jiných oblastí života a jiných alternativ využití volného času, se kterými se v některých rodinách nemají děti možnost setkat. Exkurze a výlety jsou systematicky zařazovány do měsíčních plánů školy.

Aktivity nad rámec školních osnov:

- sportovní soutěže, turnaj v malé kopané, fotbal (McDonald's Cup), atletika,
- tradiční akce školy – Vzpomínka na Emila Zátopka, Velká cena Lysá nad Labem, projektový Den v terénu
- dopravní soutěž,
- informativní nástěnka
  - problematika šikany (Leták šikana, Jak se bránit kyberšikaně? A Základní pravidla bezpečného používání a chování se na internetu; docela užitečné internetové tipy pro mladého surfaře, užitečné internetové tipy pro rodiče mladších a starších dětí tvoří přílohu č. 2 tohoto materiálu), volba povolání, sexuální zneužívání dětí, práva dítěte. Cílem je nenásilné informování a nabídnutí témat k diskuzi mezi dětmi a vyučujícími.

- jednoduché informace o typech rizikového chování (agrese, hněv, vztek) a přehled důležitých telefonních čísel jsou i na I. stupni a to formou obrázků a básniček či letáků pro starší děti
- ŠIK.CZ (školní informační kanál, který má zabezpečit neustálý přísun kvalitních a žádaných informací v oblastech:
  - oblast nespecifické prevence,
  - oblast primární a sekundární prevence rizikového chování (odpovědnost za sebe i své zdraví),
  - možnosti dalšího vzdělávání žáků, volba povolání,
  - oblast mimoškolní činnosti a aktivního trávení volného času,
  - aktuality ze světového dění, ze světa kultury, techniky,
  - školní projekty.

Probíhají a budou probíhat besedy s odborníky podle možností školy a momentální nabídky akcí.

11. SITUACE NA ŠKOLE

Přehled problémů:

- mimo prostory školy a mimo dobu vyučování omezený počet žáků kouří (v celém areálu školy je zakázáno kouřit),
- jako jeden z palčivých problémů vnímáme pozdní příchody týkající se především žáků 8., 9. ročníků, ale i mladších žáků – 6.ročníky
- projev vandalismu (poškození skříněk na oblečení, lavic, nástěnek, sociálních zařízení, budovy školy),
- projevy šikany (projevily se problémy v mezilidské komunikaci mezi žáky druhého stupně), prvního stupně (jednalo se o verbální, přímé a nepřímé šikanování, posměch, agresivní chování vůči spolužákům zejména slovní výpady), kyberšikany,
- záškoláctví (jedná se o problém ve vyšších ročnících, tj. 8. a 9. třída). Důvody k záškoláctví: z. jako důsledek problémů souvisejících s učením a vzděláváním; z. jako důsledek vztahových a osobnostních záležitostí; z. jako důsledek vlivu rodinného prostředí a výchovy,
- oblast virtuálního světa a pohyb žáků po internetu, aktivity spojené s rizikovým chováním v kyberprostoru,
- fyzické napadení spolužáka,
- lhaní a krádeže mezi dětmi, zadlužování,
- nepřipravenost na výuku, pozdní omlouvání některých žáků, nezájem rodičů (6. - 9. ročník),
- poruchy příjmu potravy,
- nerespektování autority učitele,
- genderově motivované obtěžování a homofobní šikana ve školách,
- záměrné sebepoškození.

Shrnutí:

Celková atmosféra je z pohledu metodika prevence dobrá, žáci a učitelé spoluvytvářejí příznivé klima školy. Klima školy lze měnit. Pozitivní klima školy nevznikne automaticky a nelze direktivně nařídit. Ke zkvalitňování klimatu školy vede cesta záměrných, dlouhodobých změn a plánovaných intervencí. Jedná se o cílevědomý proces, který je průběžně revidován. Přesto někdy ve škole zavládne „dusno“ ohledně nějakého incidentu nebo díky „špatné náladě“ zúčastněných.

Prevence by měla být vystavěna spíše na aktivní podpoře žádoucích a pozitivních vzorců chování, než výhradně na snaze o eliminaci problémových projevů žáků. Škola může více přispívat k morálnímu rozvoji žáků a pomáhat rozvíjet jejich pozitivní postoj k sobě, k druhým lidem i k okolnímu světu. Skrze podpory přirozené zvědavosti, kreativity v průběhu školní docházky lze zvýšit pravděpodobnost toho, že si žáci přenesou touhu po poznání, otevřenou mysl a sociální kompetence do svého dalšího života.

V letošním školním roce bychom rádi pokračovali v motivaci k pozitivnímu přístupu ke zdravému životnímu stylu – klást důraz na negativní vliv kouření na zdraví, vést žáky k životu bez závislostí, dostatek pozornosti věnovat poruchám příjmu potravy a pozitivnímu vnímání vlastního těla a na třídních schůzkách neustále zdůrazňovali spolupráci rodič – učitel (prevence záškoláctví), včasné omlouvání žáků.

12. ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ

Škola má vypracovaný postup pro řešení šikany, výskyt návykových látek, záškoláctví, nově též krizový plán pro řešení rizikových situací dětí s PAS.

Doporučený postup řešení při výskytu patologických jednání ve škole: aktuálně platné Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních a aktuálně platný Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Při řešení počáteční šikany se nesmí podcenit byť jen sebemenší detail. Účinnost zákroku je empiricky ověřitelná. V případě chyby hrozí vážné nebezpečí poškození oběti. Všechny kroky, které hodláme učinit, musí být promyšlené a musíme počítat i s alternativními postupy. Obrovskou chybou by tedy bylo např. Vyšetřování údajných agresorů ihned zpočátku. Sled kroků základního postupu počáteční šikany (agresori nevnutili prozatím násilí ostatním a většina dětí není na jejich straně):

1. Odhad závažnosti onemocnění skupiny a rozpoznání, zda nejde o neobvyklou formu šikanování
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
5. Ochrana oběti
6. Předběžná diagnostika a volba dvou typů rozhovoru
  - a) rozhovor s oběťmi (směřování k metodě usmíření)
  - b) rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
7. realizace vhodné metody
  - a) metoda usmíření (nikoho netrestáme)
  - b) metoda vnějšího nátlaku, výchovný pohovor nebo výchovná komise
8. Třídnická hodina
  - a) efekt metody usmíření
  - b) oznámení potrestání agresorů
9. Rozhovor s rodiči oběti
10. Třídní schůzka
11. Práce s celou třídou

Žáci jsou se Školním řádem seznámeni vždy na začátku školního roku – první školní den a dále pak opětovně v průběhu školního roku.

Opatření ve škole:

- kázeňské opatření - napomenutí a důtka třídního učitele,
- kázeňské opatření - důtka ředitele školy,
- v klasifikaci snížení známky z chování,
- převedení do jiné třídy,
- doporučení rodičům návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež, PPP,
- poradenská služba rodičům, setkání se školním psychologem
- individuální výchovný program

Přestupky jsou řešeny podle jejich závažnosti s přihlédnutím k věku a rozumové vyspělosti žáka v souladu se školním řádem a dodržením všech metodických pokynů a legislativních předpisů.

- Agresivní chování bychom neměli nikdy přehlížet, měli bychom vždy okamžitě zasáhnout a dát tak najevo nesmiřitelnost s tímto jevem.
- Jednejme hned, řešme situaci, pomozme ublíženému, trestejme agresora. Nezapomínejme na dlouhodobá výchovná opatření. Vyvarujme se ukvapených diagnóz a postupů, které mají zásadní charakter.
- Odsuzujme čin, ne dítě.
- Trestejme rychle a k případu se pokud možno již nevracejme.
- Trvejme na náhradě škody.

Podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu je výsledkem jednání výchovné komise.

Probační a mediační služba

Krizový scénář (jednotlivé postupy při řešení nejobvyklejších případů) tvoří přílohu č. 3.

13. SUBJEKTY PODÍLEJÍCÍ SE NA VÝCHOVĚ DĚTÍ

Oblast školství:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- krajský protidrogový koordinátor
- školská poradenská zařízení
- aktuálně platné Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
- aktuálně platný Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 1 – Návykové látky – drogy
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 2 – Rizikové chování v dopravě
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 3 – Poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie)
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 4 – Alkohol u dětí školního věku
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 5 – Syndrom týraného dítěte
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 6 – Školní šikánování
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 7 – Kyberšikana
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 8 – Homofobie
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 9 – Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 10 – Vandalismus
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 11 – Záškoláctví
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 12 – Krádeže
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 13 – Tabák
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 14 – Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 15 – Netolismus
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 16 – Sebepoškozování
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 17 – Nová náboženská hnutí
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 18 – Rizikové sexuální chování
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 19 – Příslušnost k subkulturám
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 20 – Domácí násilí
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 21 – Hazardní hraní
- MŠMT Prevence rizikového chování – Příloha č. 22 – Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS

Zákonní zástupci:

- Zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Orgány sociálně - právní ochrany:

- Zákony o sociálně – právní ochraně dětí

Policie ČR:

- Zákony o Policii ČR

Nestátní instituce, neziskové organizace:

- společenství proti šikaně o. s. <http://www.sikana.org/>
- dětské krizové centrum <http://www.dkc.cz/>
- růžová linka organizace Záchranný kruh

14. HARMONOGRAM PROGRAMU

- volnočasové aktivity žáků
- zapojení do kroužků, kurzů (celoročně)

- schránka důvěry
- žákům by měla sloužit hlavně tehdy, kdy se dostanou do jakýchkoliv problémů (celoročně)

- seznámení žáků s MPP, pravidly chování ve škole
- hodiny Výchovy ke zdraví, třídnické hodiny

- seznámení rodičů s MPP
- třídní schůzky (i mimořádné), konzultace a webové stránky školy

- zapojení do preventivního projektu Policie ČR
- besedy (celoročně)

- ankety, besedy
- ankety budou zaměřeny hlavně na šikanu, kyberšikanu, vandalismus, zadlužování a protidrogovou prevenci, spokojenost ve škole, bezpečnost ve městě, témata a termíny budou upřesněny
- besedy pro žáky 1. - 5. 7. (výukový program Škola zdraví, Osobní bezpečí, Internetová gramotnost bezpečný pohyb na vlně internetu, Bez úrazů je to fajn, program Svět záchranářů), 6. – 9. ročníků (Program prevence neplánovaných těhotenství a interrupcí, Návykové látky, Poruchy příjmu potravy, program Svět záchranářů, Hazard a risk, sláva a zisk?, Digitální stopa,, spolupráce s Městskou policií – Požáry, Mimořádné události, Příručka první pomoci ...). Další besedy budou zaměřeny podle aktuálních problémů ve třídách, např. „Andělská křídla“, „Pilné včeličky“, „Osobní erb“, „Moje slzy“, klima ve třídě.

- školní projekty:
- preventivní program „Nechte mě být“ - týká se problematiky šikanování, video příběhy, ve kterých jsou ukázány různé projevy šikany od slovních narážek, přes braní svačín a peněz až k fyzickému napadání. Následují debaty a navrhuje se postupy, jak správně řešit případ výskytu šikany;
- „Den Země“, „Den v terénu“ - žáci si upevňují vztah k přírodě a ke svému kraji;
- „Masopust“ - důraz na poznávání tradic a zvyků v regionu; charakteristika období Tří králů do Velikonoc (náplní projektu je příprava a výroba masopustních masek a škrabošek, karnevalových kostýmů, masopustní průvod městem);
- „Velikonoce“ - žáci se seznamují s velikonočními symboly, s pranostikami, zdobením kraslic, pletením pomlázky, návštěva Skanzenu v Přerově;
- „Zdravé zoubky“ - jak pečovat o svůj chrup;
- „STOB“ - zdravý životní styl (správná životospráva, nutnost pohybu, vhodnost či nevhodnost některých potravin);
- „Tradice Adventu a Vánoc aneb Školou chodí Mikuláš“ - projektový den připomínající předvánoční a vánoční zvyky a tradice naší republiky, ale i okolních zemí;
- „Zelenina“ - poučení spolužáků o způsobu pěstování, sázení a sklizení vybrané zeleniny a také upozornění na množství vitamínů a zdraví prospěšných látek, které zelenina obsahuje;

- Projekt zaměřený na zdravou životosprávu – příjem potravy, zhotovení si vlastních a hlavně chutných pokrmů;
- „Den evropských jazyků“ - projekt jazykářů;
- „Projekt svazek přátelství“ - společenské chování;
- „Chováme se bezpečně I., II. pro 1. stupeň“ (trénink reakcí na potencionálně nebezpečné situace);
- projekt „Český rok“ - Jaro, Léto, Podzim, Zima;
- „Hravě o zdraví“ - reprodukční zdraví, prevence HIV/AIDS ....
- peer – programy
- celoroční práce s třídními kolektivy – komunitní kruhy (cílem je odhalit příčiny problémů v sociálních vazbách žáků = komplexní posouzení všech faktorů dotýkajících se kolektivního života třídy za využití vhodných pedagogicko psychologických metod práce), třídnické hodiny, setkání starostů tříd s metodikem prevence

Do výuky zařazujeme tělovýchovné chvílky a relaxační cvičení.

15. ZÁVĚR

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho celý pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci MPP je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence rizikového chování s výcvikem v sociálních dovednostech. Dále je nutné preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Tohoto chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci.

Co se stane ve škole, musí řešit škola, učitel, který je přímo u věci, pokud možno ihned.

Ano, rodiče i veřejnost vstupují do prostoru školy daleko víc, než jsme byli zvyklí. Náš problém je, že spokojený rodič nám své pocity nesdělí, nespokojený ano. Často proto žijeme v představě, že se práce nedaří. Ale ono to tak není, jen ti nespokojení jsou více slyšet.

V souvislosti s inkluzí je třeba též zvýšené opatrnosti při práci ve třídách s integrovanými dětmi, ať už jsou to děti s PAS, lehkým mentálním postižením či tělesným postižením, žák cizinec. Je třeba vést žáky ke spolupráci a pomoci těmto dětem.

Podstatný předpoklad úspěchu je dobrá znalost dětí – komunikace s vyučujícími, vychovatelkami, asistenty pedagoga....

Významným prvkem, který ovlivňuje mnohé děje na škole, je školní prostředí. Žáci tráví v tomto prostředí hodně času a je velice důležité, aby se na školním prostředí sami aktivně spolupodíleli. Jsou takto vedeni k větší zodpovědnosti vůči svěřeným prostorům a tím si vytváří příjemné a aktuální prostředí pro žáky.

Pocit příslušnosti ke své skupině je přirozená potřeba. Zvláště u dětí a dospívajících je zesílena tím více, čím více jsou znejistěni, že odcházejí z vlivu rodičů, ale ještě si nevytvořili vlastní pevnou identitu. Více než při čemkoliv jiném v této práci je potřeba, aby třídní učitel šel pomalu s třídou a nechtěl vytváření identity uspěchat. Je to dlouhodobý proces.

Zkušenosti potvrzují, že učení žáků není jen jejich individuální záležitostí, ale že je ovlivněno dalšími sociálně psychologickými faktory, které vytváření sociálního klima dané třídy. Žijeme v době informační exploze. Potřebujeme se umět orientovat ve světě nových technologií. Záleží na tom, zda se umíme aktivně účastnit života osobního, občanského a pracovního. Je důležité, aby se škola změnám a požadavkům dnešní doby přizpůsobila. Škola k tomu využívá svých prostředků prostorových, personálních, materiálních... A pozitivní klima školy hraje v tomto procesu jednu z hlavních rolí. Výzkumy v posledních letech potvrzují, že přátelství a otevřená atmosféra ve třídě mají příznivý vliv nejen na školní výsledky, ale i na ochotu spolupracovat, pomáhat si, vytvářet skutečná přátelství i dobré vztahy s učiteli.

Ukazuje se, že školní nekázeň je stále aktuálním tématem. Školní kázeň je vědomé dodržování psaných norem (školní řád, pravidla ve třídě) i těch nepsaných (slovní pokyny pedagogů, příp. dalších zaměstnanců školy). Abychom mohli podporovat kázeň u žáků, namíchejme koktejl přísnosti, důslednosti, spravedlnosti, laskavosti, inteligence. Je velmi důležité, aby byli žáci seznámeni s pravidly chování ve škole, aby bylo vždy jakékoliv překročení společenských nebo zákonných norem řešeno a následně v případě nutnosti zaveden preventivní pro-

gram plně v kompetenci školy. Nikdo z venku za mne kázeň nevytvoří, ani nezkvalitní klima ve třídě. Naučme děti vnímat pravidla jako něco, co nám pomáhá a také nás chrání, jako něco, co je potřebné dodržovat, ale také co nemusí být neměnné a co nás činí lepšími a lidšjšími.

Rizikové chování je vždy reakcí na nenaplněné potřeby. Při pátrání po rizikových momentech se ukazuje, že jde o konkrétní prostředí a konkrétní čas. Prostředími, kde dítě nenachází, co by mělo, jsou rodina a škola, časem je doba určená k mimoškolním aktivitám a k načerpání nových sil. Děti, které se rizikově chovají, nenacházejí v rodině bezpečné zázemí a dobrý příklad, necítí se dobře ve škole a volný čas tráví naplano s podobně nespokojenými a nudícími se vrstevníky.

Velmi důležitá je jednotnost sboru, dobrá spolupráce s rodiči.

Asi bychom se mnohem více měli zabývat radostí spojenou se vzděláním, nebo spíše s poznáváním. Nejde o humor při hodinách, i když ani jeho působení není zanedbatelné. Jde o to, že radost (zvědavost, kladné a dychtivé očekávání) by měla provázet i školní poznávání a samotnou návštěvu školy. Radost je spojená s posilováním vnitřní motivace, pozitivního očekávání směrem do budoucnosti, což posiluje efektivitu školního vzdělávání.

Metodik prevence každý rok zpracovává vyhodnocení realizace preventivního programu v závěrečné zprávě, která je součástí výroční zprávy školy. Zjistit efektivitu preventivního programu je věc značně nesnadná, protože jeho účinnost se prokáže v praktickém životě mnohdy až po opuštění základní školy.

Jednotlivé části tohoto dokumentu budou průběžně aktualizovány a případně rozpracovány v průběhu školního roku. S jednotlivými výsledky a realizací tohoto programu budou pedagogičtí pracovníci seznamováni průběžně na pedagogických poradách.

Lysá nad Labem dne 30. září 2018

Mgr. Jana Tovarová
školní metodik prevence

16. EVALUACE PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ Z VÝROČNÍ ZPRÁVY ZA ŠKOLNÍ ROK 2017/2018

Školním metodikem prevence na škole je paní učitelka Mgr. Jana Tovarová. Vzhledem k tomu, že vyučuje na II. stupni školy, má uzpůsobený rozvrh tak, aby se mohla věnovat své činnosti i jedno dopoledne, neboť řada rodičů má čas na jednání spíše ráno a dopoledne než v odpoledních hodinách. S paní ředitelkou PaedDr. Irenou Jarešovou, která je zároveň výchovnou poradkyní pro I. stupeň, se schází pravidelně nejméně 1x týdně k projednání všech potřebných záležitostí a aktuálně vzniklých situací. Má stanovené i konzultační hodiny pro žáky a pravidelně se zabývá obsahem školní schránky důvěry. Zodpovídá za vypracování Minimálního preventivního programu, vykonává metodickou, koordinační, informační i poradenskou činnost. Pročítá platnou legislativu, kontroluje, zda jsou všechny informace aktuální, na zákonné zástupce se obrací mj. i prostřednictvím webových stránek, informuje kolegy, upozorňuje na důležité internetové odkazy. Ve své práci využívá často metodu krátké intervence – individuální přístup k druhému člověku, který přiznal, že má problém, že by ho rád vyřešil, ale neví jak. Metoda je vhodnou formou prevence, splňuje požadavek na snadnou dostupnost a efektivitu. Má však i svá omezení, není účinná při řešení rozvinutých problémů.

K prevenci rizikového chování přistupuje škola velmi aktivně, a to především obsahovou náplní činností a aktivit, atmosférou důvěry a spravedlivého prostředí, včasným zabýváním se problémy (ideálně ihned v počátcích, „nejpozději“ při zjištění problému), odborným řešením situací, komplexním přístupem a následnou zpětnou vazbou a kontrolou vyřešení problému.

V letošním školním roce pokračovalo v činnosti školní poradenské pracoviště (ŠPP) s poradenskými pracovníky školy: školní metodik prevence pro I. a II. stupeň (1. - 9. ročníky), výchovná poradkyně pro I. stupeň, výchovná poradkyně pro II. stupeň, kariérový poradce, školní speciální pedagog (z projektu OP VVV „Šablony pro - ZŠ Lysá nad Labem“, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_022/0001352) a externí psychologka. Udržení ŠPP alespoň v tomto zastoupení se jeví jako nutné vzhledem k probíhající inkluzi, narůstajícímu počtu žáků školy a různým výchovně vzdělávacím problémům. Předchozí snaha vedení školy o rozšíření ŠPP o pozici speciálního pedagoga byla naplněna v souvislosti s realizací projektu „Šablony pro - ZŠ Lysá nad Labem“, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_022/0001352, **od 1. 9. 2016 do 31. 8. 2018** a nyní i v navazujícím projektu OP VVV „Šablony II. pro - ZŠ Lysá nad Labem“, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/18_063/0008905, **od 1. 9. 2018 do 31. 8. 2020**, kdy je požádáno o personální podporu školní speciální pedagog (úvazek 1,0) a školní kariérový poradce (úvazek 0,1). Poradenští pracovníci školy se scházeli zpravidla několikrát týdně v ředitelně školy k projednání aktuálních záležitostí. **Informace o ŠPP** jsou mj. zveřejněny také na www.zsbhrozneho.cz v sekci **ŠPP**

Ze zprávy školního metodika prevence Mgr. Jany Tovarové:

- Postavení mladého člověka je v dnešním světě poměrně složité, neprůhledné, značně labilní, mechanismy sociální regulace jsou uvolňovány, odstraňovány a nové utvářeny. Tradiční chování směřující k jednání podle osvědčeného vzoru očekávaným způsobem, je omezeno na výjimečné situace či případy a jen zřídka respektováno.
- Svobodu nelze chápat jako bezvládní a anarchii, nerespektování zákonů a řádů (morálního, právního, společenského), svobodě volby se lidé musí učit (vhodně ji ke svému životu využívat, ale nezneužívat).
- Každá generace nese na sobě znamení doby, v níž dozrává, získává a upevňuje svoje postavení ve společnosti. Co se současným mladým lidem nejčastěji vytýká? Je to zejména neujasněnost životních cílů a perspektiv, neukázněnost, nedostatek sebeovládání, nezodpovědnost, snadné podléhání problematickým, či dokonce negativním vlivům a v neposlední řadě nezdrženlivost a jednosměrný konzumní přístup k životu.

- Chceme-li rozvíjet svou osobnost, musíme hodně spoléhat sami na sebe, na umění pracovat „na sobě“ i „se sebou“.
- Neodsouvejme stále prevenci na okraj našeho zájmu a snažme se plně docenit její společenský význam.
- Velmi důležitá je jednotnost pedagogického sboru (pomocí přímé a otevřené komunikace, jasných hranic a respektujícího přístupu), aby děti celkově vnímaly pedagogický sbor jako silnou skupinu, která se podporuje, dobrá spolupráce s rodiči, s orgány činnými v péči o dítě.

Aktivity pro žáky realizované v rámci prevence rizikového chování se prolínají výchovně vzdělávacím procesem během celého školního roku a jsou tak uvedeny v části 8. Údaje o aktivitách a prezentaci školy na veřejnosti. Významnou součástí prevence je i **nabídka různých nepovinných předmětů a zájmových kroužků**. Nabídka je vždy aktualizována především na začátku školního roku a přehledně uvedena na www.zsbhrozneho.cz Vedení školy podporuje žáky, kteří přijdou s požadavkem na otevření dalšího kroužku dle jejich zájmu.

Vyhodnocení projektu ŠIK - v rámci programu primární prevence je škola zapojena do **projektu ŠIK**, který probíhá na II. stupni školy; je primárně určen k podpoře prevence rizikového chování dětí a podpoře výchovného poradenství na školách; má zajistit přísun informací, které se týkají těchto oblastí: možnosti dalšího vzdělávání žáků, mimoškolní činnosti a trávení volného času, odpovědnost za sebe, své zdraví...; projekt je provázán i s dalšími vzdělávacími aktivitami školy (např. s budováním právního povědomí, s poskytováním rad co mám dělat, nastane-li nějaká pro mne neřešitelná situace, s první pomocí, finanční gramotností, chováním za mimořádných situací, s informacemi o volbě povolání, kyberšikaně... atd.) a zároveň slouží jako zdroj aktuálních informací z denního života.

▪ **Zpráva za prevenci rizikového chování za školní rok 2017/2018**

metodik prevence: Mgr. Jana Tovarová

členové: třídní učitelé, ostatní pedagogové a pracovníci školy

Zhodnocení činnosti za školní rok

- Největší důraz je v současné primární prevenci kladen na dlouhodobé programy založené na tzv. KAB (znalosti-postoje-chování) modelu, které umožňují s cílovou skupinou pracovat kontinuálně a často po relativně dlouhou dobu.
- Největší přínos vzešel z důsledného dodržování nastavených pravidel chování – zpravidla nebývá takový problém pravidla stanovit, ale „vymoci“ jejich plnění. Vymáhání naplňování dohodnutých pravidel je plně v rukou učitele. Měl by být připraven na to, že někteří žáci mají problémy s osvojením pravidel a trvá jim delší dobu, než je začnou uplatňovat. Při nedodržování pravidla není cílem žáka potrestat, ale „zajistit“ právě dodržování pravidla.
- Významná je dobrá spolupráce vedení školy se zřizovatelem a rodičovskou veřejností.
- Pokud má být práce se třídou efektivní, je třeba volit srozumitelné, realizovatelné a ověřitelné cíle. Standartní třída je třída, kdy agrese mezi dětmi nepřekročila určitou mez.
- V této vzdělávací oblasti je kladen důraz především na praktické dovednosti a na jejich aplikace v modelových situacích i v běžném životě. Proto výuka probíhá formou různých her, technik, interaktivních programů, projektů, skupinové práce. Doplňují ji exkurze, přednášky a besedy různých státních i nestátních organizací podle aktuální nabídky v průběhu školního roku a podle potřeb třídy.

Uskutečněné akce – exkurze (termín, název akce, třída, pedagog)
<ul style="list-style-type: none"> • 12/ 2017 „Stonožková vánoční mše“, 8. B, 9. A, J. Tovarová, J. Krausová • 12/2017 Vánoční výchovný koncert, Praha, vybraní žáci II. st., TU
Uskutečněné akce – projekty (termín, název akce, třída, pedagog)
<ul style="list-style-type: none"> • 10/ 2017 – IPS Nymburk pro 9. ročníky – volba povolání, TU • 06/ 2018 – IPS Nymburk pro 8. ročníky – volba povolání, TU • červen 2017 – Projekt „OČBRMU“ - Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, II. stupeň, J. Tovarová • 05/06 2018 Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí, J. Tovarová
Uskutečněné akce – divadla, kino, besedy (termín, název akce, třída, pedagog)
<ul style="list-style-type: none"> • 09/2017 přednášky MUDr. R. Uzel, Mgr. Doua, pplk. I. Lottes , 7. – 9. ročníky, TU • 11/2017 Bez úrazů je to fajn, 1., 2. ročníky, TU • 11/2017 SZÚ Praha program SAMI, 8. ročníky, P. Kubalová • 12/2017 Dny pro záchranu života v ZŠ B. H. Lysá n. L., 5. – 7. ročníky, TU, J. Tovarová • 02/2018 Zdravý životní styl v dospívání, 7. ročníky, J. Tovarová • 02/2018 Reprodukční zdraví, 8. ročníky, J. Tovarová • 02/2018 HOP aneb hravě o pohlavně přenosných chorobách, 9. ročníky, J. Tovarová • 02/2018 SANANIM Před užitím alkoholu, užij svůj rozum, 7. ročníky, J. Tovarová • 03/2018 Abraka muzika „Člověk mezi lidmi“, I. stupeň, TU • 03/2018 Abraka muzika „Kyberprostor“, 5. – 8. ročníky, TU, J. Tovarová • 03/2018 Hazard kolem nás, II. st., TU • 03/2018 Rizika online, I. st., TU • 04/2018 Kamarádi online, I. st., TU • 04/2018 Závislosti online, II. st., TU • 05/2018 Na startu MUŽnosti, 6. ročníky – chlapci, J. Tovarová • 05/2018 Dospívám, aneb život plný změn, dívky 6. ročníků, J. Tovarová • 05/2018 Cesta k MUŽnosti, chlapci 9. ročníků, J. Tovarová • 05/2018 Žena jako symbol života, dívky 9. ročníků, J. Tovarová • 05/2018 Útočník ve škole, beseda pro 5. – 9. ročníky, TU • 06/2018 Nehodou to začíná, 8., 9. ročníky, TU
Propagace činnosti školy (článek, výstava, vystoupení, výrobky, www školy...)
<ul style="list-style-type: none"> • Vystoupení a soutěže mažoretek – Praha Chodov, Praha Lucerna, Lysá n. L., Nymburk, Kounice, Olomouc, Brandýs nad Labem • Stonožkové hnutí • 04/05 2018 Výstava „Historie trochu jinak - „Elegance – před 100 lety“, prezentace školy + spolupráce s SOŠ grafického a oděvního designu Lysá n. L. • 05/ 2018 „Lysá žije – Květinový den“ Lysá n. L. (prezentace školy – výrobky...), II. st.
Další (nezařazené aktivity) – diskuzní kroužky (termín, místo, třídy, pedagogové)
<ul style="list-style-type: none"> • 09/ 2017 - Dotazníkové šetření ke školnímu stravování I., II. st., J. Tovarová • 10/11 2017 - Práce se třídou 3.B, J. Tovarová • 11/2017 - Práce se třídou, 8. ročníky, J. Tovarová • 01/ 2018 - komunitní kruhy „Práce se třídou“ - 3. ročníky, J. Tovarová, Š. Špačková • 02/ 2018 – komunitní kruhy „Práce se třídou“ - 7. ročníky, J. Tovarová • 03/2018 - komunitní kruhy „Práce se třídou“ - 5. ročníky, J. Tovarová • 04/ 2018 - komunitní kruhy „Práce se třídou“ - 6. ročníky, 4. ročníky, J. Tovarová • 04/ 2018 – Den prevence ve škole, II. stupeň, J. Tovarová • pravidelná setkání ŠPP - ŠMP, VýchP, školní speciální pedagog (projekt OP VVV), externí školní psycholog • pravidelná setkání ŠMP se zástupci třídních samospráv

DVPP (termín, název DVPP, jméno pg)

- 18. – 19. 9. 2017 - Konference PPRCH, Praha Albertov, J. Tovarová
- 10/2017 - IPS Nymburk – volba povolání, J. Tovarová
- 11/2017 - Schůzka MP, PPP Nymburk, J. Tovarová
- 11/2017 - Konference Praha, J. Tovarová, Š. Špačková
- 02. 02. 2018 - „Agresivita ve škole – školská legislativa“, Praha, J. Tovarová, I. Jarešová, Š. Špačková, P. Strnadová
- 03/2018 GDPR – školení celého pedagogického sboru
- 04/2018 - PPP Nymburk, metodici prevence, J. Tovarová
- 04/2018 - Konference „Týrané dítě“ Praha, J. Tovarová
- 05/2018 – Nebezpečné komunikační jevy související s používáním ICT“, Praha, J. Tovarová
- 05/2018 - Konference Škola s pravidly, limity a rituály, Praha J. Tovarová, Š. Špačková
- 05/2018 - „Útočník ve škole“ pedagogický sbor
- 05/2018 - Schůzka MP, PPP Nymburk, J. Tovarová
- 09/ 2017 – 06/2018 - ŠMP se zúčastnil několika setkání se sociálními pracovníky OSPOD MěÚ Lysá n. L. a kurátorem

Návrhy na zlepšení činnosti v dalším období

- Emoce představují významnou část života, která ovlivňuje naše chování, náladu a vnímání okolního světa. Základem emoční vyrovnanosti je schopnost umět svoje emoce rozpoznávat a vědomě s nimi pracovat. Pro učitele je také zapotřebí umět rozpoznávat emoce ve svých žácích, v jejich výrazu tváře, řeči těla, tónu hlasu. Tímto způsobem učitelé mají možnost většího chápání a porozumění svým žákům, což podporuje hodnotnější vztahy a pozitivní prostředí ve škole.
- Braňme se před útoky z nenávisti – jinakost, odlišnost a rozdíly jsou termíny, se kterými se ve své práci každodenně setkávají všichni učitelé. Pro učitele je zásadní, aby rozpoznali, co násilí z nenávisti je, čím se vyznačuje a jak oběti takových útoků chránit.
- Autorita pedagoga – skloňuje se jak v souvislosti s kázeňskými problémy na školách, tak i jako důležitá kompetence dobrého učitele. Není možné ji chápat jako vlastnost, ale jako vztahovou záležitost.
- Okamžitě řešit všechny vzniklé kázeňské problémy nebo jiné formy neakceptovatelného chování vůči pedagogovi, - za každý prohřešek, kterého se žák vůči učiteli dopustí, by měl následovat přiměřený trest, dát najevo, že toto chování není a nebude ve škole tolerováno.

▪ Zpráva výchovného poradenství za školní rok 2017/2018

Výchovní poradci: I. stupeň ZŠ PaedDr. Irena Jarešová, II. stupeň ZŠ Mgr. Jana Tovarová

Zhodnocení činnosti za školní rok

- vzhledem k platnosti vyšetření ŠPZ je pro přechodné období dvou let od 1. 9. 2016 do 31. 8. 2018 vedena dvojitá evidence žáků – dle původně platné vyhlášky č. 73/2005 Sb. a dle nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- celoroční průběžná kontrola doporučení ŠPZ pro žáky se SVP, odesílání žáků ke kontrolnímu vyšetření, spolupráce se všemi TU a vyučujícími, spolupráce se ŠPZ (zejména konzultace ohledně nastavení podpůrných opatření pro žáky), aktualizace údajů v interním systému Bakaláři, kontrola dodržování ochrany osobních údajů všemi zainteresovanými osobami (zejména vedení školy, poradenská pracovníci školy, TU, učitelé, vychovatelé, asistenti pedagoga)
- celoroční úzká spolupráce se školním speciálním pedagogem (z projektu OP VVV) v rámci Školního poradenského pracoviště (ŠPP)
- ve ŠPP opětovně působila externí psychologka PhDr. Jitka Čmuhařová
- průběžné vypracování a úpravy PLPP/ IVP žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) –
- I. Jarešová, J. Tovarová, Š. Špačková
- návštěva IPS ÚP Nymburk, volba povolání 9. ročníky s cílem vyhledávat konkrétní informace
- proběhly výchovné komise a jednání s žákyní/žákem a jejím/jeho zákonným zástupcem - byly

<p>zaměřeny na rizikové chování žáka (záškoláctví, neomluvená a zvýšená omluvená nepřítomnost žáků, prospěch a chování, agrese, vyhrožování, sociální sítě, podvodné jednání, parta, ponižování, urážky), které svou závažností narušuje proces vzdělávání daného žáka</p> <ul style="list-style-type: none"> • výchovné poradkyně (VýchP) a školní speciální pedagog (ŠSpecPg) se zúčastnily schůzek výchovných poradců na regionální úrovni (místo konání: IPS ÚP Nymburk 10/2017; PPP Nymburk a IPS ÚP Nymburk 4/2018) • VýchP se zúčastnily několika setkání se sociálními pracovníky OSPOD MěÚ Lysá n. L. a kurátorem, výchovné poradkyně se vzájemně informovaly o průběhu a obsahu schůzek či jednání • probíhala průběžná kontrola docházky žáků na AN, pedagogickou intervenci a spec pg péči na I. i II. stupni školy • proběhla řada konzultací nad PLPP, IVP s TU a ostatními vyučujícími • prosinec 2017 – proběhla kontrola výchovného poradenství ze strany PPP Nymburk • TU byla provedena kontrola efektivit IVP za 1. pololetí - zaznamenáno v IVP žáků • žáci 8. ročníků se účastnili skupinového poradenství zaměřeného na poskytování informací o volbě povolání, IPS ÚP Nymburk – květen 2018 • na KÚ Středočeského kraje byly dle Vyhlášky č. 27 v průběhu školního roku podávány Žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga (Podpůrné opatření), všechny žádosti byly KÚ Středočeského kraje schváleny • průběžně byly kontrolovány PLPP, IVP, odstraňovány nedostatky, prováděny úpravy spolu s TU, dále odesílány děti podle potřeby na vyšetření či kontrolu do ŠPZ - ve spolupráci s TU • ne všichni vycházející žáci byli přijati k dalšímu vzdělávání na SŠ – dle nových pravidel přijímacího řízení - viz tabulka uvedená ve 4. části této VZ Údaje o přijímacím řízení nebo o zápisu k povinné školní docházce a následném přijetí do školy • během rozhodovacího období byla poskytnuta řada konzultací k volbě školy žákům i zákonným zástupcům, probíhala řada konzultací nad IVP s TU a ostatními vyučujícími, proběhlo i „přijímací řízení nanečisto“ ve vybraných SŠ a na internetových portálech
<p>Akce související s výchovným poradenstvím a kariérovým poradenstvím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kariérové poradenství je k dispozici rodičům řešícím problémy dalšího studia dětí, pomáhá jim v postupech při hledání vhodné vzdělávací dráhy, v postupech motivování dětí k volbě povolání a při hledání vhodných informačních zdrojů • setkávání VýchP v ŠPZ (PPP Nymburk) • aktivní spolupráce se školní psycholožkou J. Čmuhářovou • výchovné komise, poradenské služby • každotýdenní (až téměř každodenní) pravidelná setkání pracovníků ŠPP – VýchP, ŠSpecPg • 10/2017 - „Gastrofestival“, Lysá n.L., 9.A, J. Tovarová – volba povolání • 10/2017 - IPS pro 9. ročníky, volba povolání, TU, J. Tovarová • 10/2017 - Burza SŠ + Dny otevřených dveří - Kolín, Nymburk, Praha, J. Tovarová, TU • 12/2017 - Projektový den na SPŠ stavební J. Gočára v Praze 4, volba povolání, 9. ročníky, TU • 02 2018 - Prezentace SŠ v 9. ročníku – Gymnázium Nymburk, Hotelová škola Poděbrady, SOU Čelákovice, SOŠ Zeměměřická Praha, COPTH Praha • 02/2018 - Veletrh řemeslných oborů „Řemesla 2018“, 8. 9. ročníky, TU, J. Tovarová • 03/2018 - Schůzka VýchP se zástupci třídních samospráv, II. st., J. Tovarová • 06/2018 – IPS pro 8. ročníky, volba povolání, TU, J. Tovarová • Spolupráce s Obchodní akademií v Lysé n. L., COP Nymburk
<p>Závěrem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kladně hodnotíme spolupráci s TU, učiteli, školním speciálním pedagogem, metodikem prevence, externí psycholožkou a ostatními pedagogy při řešení výchovných i prospěchových problémů žáků - přibývajících problémy nás nutí úzce spolupracovat • záporným jevem jsou stále častější případy rizikového chování žáků (podvodné jednání, nevhodné chování ke spolužákům, k pracovníkům školy, pozdní příchody, agresivní chování, ničení majetku školy, sociální sítě, poruchy příjmu potravy, nevhodné sexuální chování, sebepoškozování, návykové látky – pokud nebudeme věnovat dostatek pozornosti a finančních prostředků na skutečnou a účinnou prevenci drogové problematiky, může nám z původních experimentálních uživatelů návykových látek vyrůst více uživatelů problémových výrobců, pěstitelů a distributorů, což je problém, který je náročnější jak na řešení, tak na finance, čas a energii?) a také narůstající absence některých žáků

(záškoláctví, i skryté, či zvýšená omluvená nepřítomnost)

- Složitý proces, jímž je přechod z dětství do dospělosti, se uskutečňuje jen tehdy, když dospívající začne přirozeně a dobrovolně sdílet obecně platný systém norem a pravidel společného soužití, když vzájemný respekt staví na toleranci, slušnosti a vzájemné úctě, na přiměřeném sebevědomí a vnitřní sebekázi. Svoboda a odpovědnost jsou jako dvě strany jedné mince. Dítě si nemůže od dospělého vzít jen jednu stranu mince (svobodu) a druhou (odpovědnost) mu nechat. Stejně tak nemůže dospělý dát dítěti jen odpovědnost a nedat mu svobodu. Polovičatost v této situaci je vždy toxická pro osobnost zrajícího dítěte.

▪ Zpráva školního speciálního pedagoga za školní rok 2017/2018

Školní speciální pedagog: Mgr. Šárka Špačková

členové: asistenti pedagoga, třídní učitelé, ostatní pedagogové školy

Zhodnocení činnosti za školní rok

- Činnost školního speciálního pedagoga (ŠSpecPg) ZŠ Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem byla zahájena 1. 9. 2016 v rámci projektu OP VVV „Šablony pro – ZŠ Lysá nad Labem“, reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16-022/0001352, financovaného Evropskou unií/z Evropských strukturálních a investičních fondů a státního rozpočtu ČR
- ŠSpecPg se stal členem školního poradenského pracoviště (ŠPP); během celého školního roku byla ŠSpecPg poskytována samostatná poradenská činnost - komplexní služba žákům, jejich rodičům a pedagogům, která vychází ze standardních činností vymezených ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů; po celý školní rok probíhaly pravidelné schůzky s výchovným poradcem I. stupně, výchovným poradcem II. stupně, metodikem prevence a externím školním psychologem; pravidelně se konaly schůzky se ŠSpecPg sousedící školy při sdílení vzájemných informací a novinek v oblasti inkluze a také se ŠSpecPg regionu
- Školní speciální pedagog řídil práci a spolupracoval se všemi asistenty pedagoga (AP) na škole a metodicky je vedl, seznamoval je s náplní práce a s činností v daných třídách; probíhaly pravidelné schůzky se všemi AP na škole
- ŠSpecPg se pravidelně scházel s koordinátorem projektu, se kterým konzultoval a komunikoval o činnostech ŠSpecPg v souladu s realizací projektu, činnosti ŠSpecPg na škole byly vyhodnocovány jako velmi přínosné pro žáky (zejména pro žáky se SVP), pro učitele, pro asistenty pedagoga a pro ŠPP reprezentující poradenskou činnost školy
- ŠSpecPg spolupracoval s VýchP a pedagogy na tvorbě, realizaci a vyhodnocování PLPP a IVP, prováděl depistáž a náslechy ve třídách na I. a II. stupni školy, prováděl spec pg péči; podílel se na třídnických hodinách, vytvářel podmínky k maximálnímu využití potenciálu dítěte, pravidelně konzultoval s rodiči, kteří ŠspecPg o odbornou konzultaci požádali
- ŠspecPg se odborně vzdělával (samostudium + DVPP na škole pro pg sbor k inkluzi + DVPP realizovaná jinými subjekty), účastnil se odborných konferencí (např. Společnosti M. Sováka na Pedagogické fakultě UK), sdílel zkušenosti se speciálními pedagogy jiných škol a ŠPZ
- ŠSpecPg vybudoval pracoviště ŠSpecPg na škole (budova TGM, budova BH) a zajistil vybavení pracovišť odbornými pomůckami, hrami, relaxačními pomůckami, odbornými publikacemi pro AP a pedagogy v oblasti speciální pedagogiky apod.; ŠSpecPg vybíral a zajišťoval objednání pomůcek pro žáky se SVP dle Doporučení ŠPZ a vedl jejich evidenci

Návrhy na zlepšení činnosti v dalším období

- opětovně zajistit z projektu OP VVV Šablony II. možnost zachování činnosti ŠSpecPg na škole v úvazku 1,0
- kvalitním metodickým vedením ještě zlepšit činnost všech AP na škole

Leták pro rodiče

Jak poznáte, že Vaše dítě bere drogy?

Čeho si všítat?

- absence docházky do školy
- ztráty peněz, krádeže věcí
- změny zájmů
- zanedbání vzhledu
- změny nálad, výbuchy hněvu, podrážděnost, nervozita, nesoustředěnost
- změna přátel,
- lhostejnost
- vyhýbání se přímému kontaktu
- častá únava, spavost, a naopak u některých návykových látek euforie

Nedělejte však předčasné závěry! Nic z výše uvedených příznaků nemusí nutně dokazovat, že Vaše dítě má problém s užíváním drog. Rada těchto projevů je společná s doprovodnými znaky bouřlivého období dospívání!

Vy nejlépe znáte své dítě a podle toho můžete určit, zda je vaše podezření odůvodněné či nikoli.

Jak poznáte, že dítě užilo nějakou drogu?

- obecně lze říci, že přímé užití nealkoholových drog se rozpozná špatně, zvláště jde-li o malé dávky.

K viditelným příznakům spojeným s užitím nelegálních drog patří:

- zarudlé oči, zúžené nebo naopak rozšířené zornice
- nápadná veselost, podrážděnost nebo naopak útlum
- narušená, zrychlená nebo zpomalená koordinace pohybů
- nesouvislá a bizarní řeč nebo naopak zrychlená řeč

Příznaky rozběhnuté závislosti (pokročilé stádium)

- výrazné lhaní
- popírání svého problému
- ztráta kontroly nad sebou samým
- časté útěky z domova, školy
- krádeže bez jakýchkoli zábran
- nerespektování pravidel a autorit

Ochranné faktory v rodině

- otevřenost a snaha o upřímnost
- důvěra
- pevně stanovené hranice
- zapojení do společného života rodiny – spolupráce

Leták šikana

Co je šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližují druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš bránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci, bije tě. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšimli si tě.

Proč jsi šikanován?

Není to proto, že jsi špatný, nebo proto, že si to nějak zasloužíš. Chyba není v tobě, ale ve špatných vztazích mezi některými žáky vaší třídy nebo školy. Převládá v nich bezohlednost a násilí. Pamatuj si, že nikdo nemá právo ti ubližovat!

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to, udělej následující:

- Obrat' se na pedagogický sbor. Mohou ti skutečně pomoci, budou Ti věřit a neprozradí Tě.
- Svěř se svým rodičům.
- V případě, že nenajdeš odvalu říct to jim ani svým rodičům, zavolej na bezplatnou Linku bezpečí, telefon 116 111.
- Potřebné informace, užitečné rady a kontakty na odborníky www.minimalizacesikany.cz

Cíl projektu šikana:

Chceme být připraveni používat takové metody, přístupy, techniky, abychom byli schopni šikany včas objevit a následky minimalizovat.

Snažíme se vytvořit takové prostředí, ve kterém se šikaně nedaří.

Příprava

- realizační tým (MP, VP, TU, vedení školy);
- preventivně výchovná činnost ve třídě (spol. akce, třídnické hodiny...);
- vytipování rizikových míst (WC, šatny, třída...);
- zmapování situace ve škole;
- ochranný režim – dozory (o velké přestávce př. zdvojené, schránky důvěry...);
- prevence ve výuce (OV, VKZ..).

Spolupráce s rodiči

- vzájemné informace týkající se problému šikany (podezření ze strany rodičů i vyučujících);
- webové stránky školy;
- poradenská služba (VP, MP).

Třídnické hodiny – čajové dýchánky

- činnosti rozvíjející pozitivní vztahy;
- diskuze: jakým způsobem se zastat oběti, jak vhodným způsobem vyhledat pomoc.

Prevence ve výuce:

Vyhnout se metodám, které zvyšují napětí a následně vytvářejí potřebu žáků vybit si energii.

- ironizování, zesměšňování;
- nehlášení velké písemné práce;
- negativní srovnávání jednotlivých tříd a žáků.

Preventivní opatření:

- včasné podchycení náznaků agrese, násilí a šikany v žákovském kolektivu
- prevence ve výuce (zejména ve výchovných předmětech) i mimo výuku (školní výlety apod.)
- spolupráce s rodiči
- třídnické hodiny
- spolupráce se specializovanými pracovišti (Centrum drogové prevence a krizové pomoci, Pedagogicko – psychologická poradna Nymburk, Středisko výchovné péče Příbram, Kolín)
- vytipování a evidence problémových žáků
- spolupráce třídních učitelů s metodiky prevence a výchovnými poradci
- jasné vymezení pravidel v Řádu školy

Jak se bránit proti kyberšikaně? (v překladu šikana, která se odehrává ve světě informační a telekomunikační techniky)

- **nereagovat** – tzn. neodpovídat agresorovi, protože konstruktivní debata není stejně možná,
- řešit situaci okamžitě,
- **uložit, vytisknout, popř. jinak uchovat** emaily, SMSky, vytvořit veškerou zálohu..., jako důkazní materiál a obrátit se v některých případech na policii
- kontaktovat technickou podporu služeb, kde se závadný obsah nachází a žádat jeho smazání
- **změnit svou virtuální identitu** – vystupovat pod jinou přezdívku, vytvořit si jiný email, změnit SIM kartu...,
- nikde **neuvádět svou skutečnou identitu** – jméno, věk, adresu, telefon...žádné údaje o sobě a blízkých, podle kterých bychom byli pro agresora identifikovatelní; vystupovat pod obecnou, nic neříkající přezdívku,
- v případě, že se stanu **obětí kyberšikany**, zkusit vypátrat, kdo je agresor (prohlédnout si jeho osobní údaje, apod...),
- **kontaktovat poskytovatele serveru** ze kterého nás agresor šikanuje a zamezit mu přístup,
- **svěřit se rodičům,**
- **svěřit se učitelům.**

Je všechno na síti pravda?

Při registraci je sice mnohými pravost údajů požadován, ale jejich vymahatelnost je téměř nulová.

To, že se uživatel skryje za přezdívku, neznamena, že ho v případě porušení zákonů nelze dohledat.

Sociální sítě v ČR:

Lidé.cz

Spolužáci.cz

Líbímseti.cz

Xchat.cz

ČSFD.cz

Štěstí.cz

Seznamka.cz

Mezinárodní sociální sítě:

Facebook

Instagram

Twitter

Ask.fm

LinkedIn

Youtube

Pravidlo pro seznamování s neznámými lidmi:

Nescházejte se okamžitě.

Schůzku si domluvte přes den.

Veřejné místo.

Uzavřené prostory.

Rande ve třech.

Dejte někomu vědět.

Detektiv.

Ptejte se na podrobnosti.

Více fotek.

Ověření přes Skype.

Čistá hlava.

Alarm.

Docela užitečné internetové tipy pro mladého surfaře:

Nikdy se sám nescházej s lidmi, které jsi poznal při chatování nebo v sociální síti a nikdy předtím je neviděl.

Chovej se na internetu fěr.

Neuváděj zbytečně své osobní údaje (jméno, adresu, telefonní číslo, fotografie nebo hesla).

Nedůvěřuj všem informacím na internetu.

Lákavé internetové nabídky, které se tváří, že jsou úplně zadarmo, mohou ve skutečnosti stát hodně peněz.

Nikdy neotvírej emaily a přílohy, když nevíš, od koho jsou nebo co v nich je.

Stahování hudby nebo filmů zadarmo je většinou nelegální.

Pokud tedy chceš na svém profilu v sociální síti nebo třeba na YouTube zveřejnit fotky nebo videa, kde jsou i jiní lidé, nejdřív se jich zeptej.

Když ti při surfování na internetu připadá něco divné,...

Základní pravidla bezpečného používání a chování se na internetu:

- Vždy používej IT techniku k předem stanovenému cíli.
- Nevěnuj virtuálnímu světu nadbytek svého volného času, využij čas efektivně.
- Chovej se tak, abys svými činy neubližoval jinému a zároveň se sám chraň před možným nebezpečím.
- Používej techniku, které rozumíš a nesnaž se zbytečně jen „zkoušet“, zda se ti něco podaří.
- Instaluj jen předem ověřené a známé programy. Neotvírej soubory, které neznáš nebo které ti přišly v nevyžádané emailové poště.
- Používej kvalitně zabezpečený počítač, notebook, telefon.
- Pamatuj, že silné heslo by mělo obsahovat velké písmeno, malé písmeno, číslici a nestandardní znak. Délka by měla být alespoň 8 znaků.
- Měj na paměti, že heslo není jediný způsob zabezpečení dat. Používej šifrování k ukládání dat i ke komunikaci, používej certifikaci.
- Nezapomínej na veškeré aktualizace operačního systému, který používáš.
- Měj nainstalované vhodné programy, které chrání tvé bezpečí a chrání tvé zařízení před útočníkem.
- Nedůvěřuj všem informacím, které na internetu nalezneš – nejsou vždy pravdivé.
- Nešir informace, které nejsou pravdivé, a jejich pravdivost nemáš dostatečně ověřenou.
- Udržuj svá hesla v naprosté tajnosti a nikdy je nikomu nesděluj.
- Komunikuj ve virtuálním světě jen s tím, s kým chceš Ty sám. Neodpovídej na nezačatou komunikaci s člověkem, kterého bezpečně neznáš.
- Nebo se nevhodnou komunikaci ukončit a říci jasné NE.
- Za žádných okolností nikomu nesděluj žádné osobní informace (jméno, příjmení, bydliště, školu, datum narození, rodné číslo, telefonní číslo, heslo, PIN, apod.).
- Nikdy nikomu neposílej svoji intimní fotografii nebo video.
- Nepoužívej webovou kameru s neznámou osobou. Tvé záběry si může někdo ukládat a následně je použít.
- Uvědom si, že informace, které máš o sobě vyplněné v profilech na sociálních sítích, jsou de facto přístupné všem. Útočník je vždy o krok napřed před postupným zabezpečováním.

Docela užitečné internetové tipy pro rodiče mladších dětí do 10 let:

Pomáhejte dětem sžívat se s mediálním světem.

Nastavte uživatelský účet a domovskou stránku.

Vytvořte seznam oblíbených a vhodných stránek.

V internetovém prohlížeči zablokujte vyhledávač.

Pozor na reklamu.

S osobními informacemi zacházejte obezřetně.

Zajistěte bezpečnost při komunikaci v chatu.

Nebud'te lhotejní.

Měli byste proto trvat na tom, že se s Vámi Vaše dítě vždy nejdříve domluví, než na internetu uvede své osobní údaje.

Docela užitečné internetové tipy pro rodiče starších dětí nad 10 let:

Nastavte počítač.

Mluvte o nebezpečích internetu.

Braňte se před spamy a vyskakovacími reklamními okny.

Informujte se.

Komunikujte otevřeně a férově.

Stanovte pravidla hranice.

Zajistěte bezpečnost při používání chatu a služeb instant messaging.

Ověřujte důvěryhodnost zdrojů.

Závislost na internetu a počítačových hrách.

Nezapomeňte na autorský zákon.

Nebud'te lhotejní.

www.horkalinka.cz

www.pomoconline.cz

www.saferinternet.cz

Krizový scénář (jednotné postupy při řešení nejobvyklejších případů)

- žák kouří, pije alkohol v prostorách školy a školského zařízení nebo v době vyučování a na školních akcích:
  - oznámení záležitosti zákonným zástupcům
  - oznámení orgánům sociálně právní ochrany dítěte

- žák se dostaví do školy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky
  - zajistit jeho bezpečí, ověřit zdravotní stav
  - při akutní intoxikaci volat záchrannou službu, zároveň vyrozumět zákonné zástupce a OSPOD
  - nejedná-li se o ohrožení života a zdraví žáka: volat zákonné zástupce a trvat na tom, aby si dítě převzali
  - zákonný zástupce se odmítá dostavit nebo jej nelze kontaktovat: zajistit povinný dohled a kontaktovat OSPOD

- u žáka je zachycen alkohol nebo tabákový výrobek
  - sepsat zápis (datum, čas, popis předmětu, komu patří, za jakých okolností byly předměty zachyceny a kým)
  - výchovné opatření dle školního řádu
  - zachycené předměty vrátit zákonným zástupcům, o vrácení sepsat protokol

Adaptační kurz

Plán Adaptačního kurzu („AK“)

Skrz AK je umožněno žákům a třídnímu učiteli rychleji se zorientovat ve skupině a vytvořit sociální vazby. AK se podílí na co nejrychlejším zapojení žáků do života školy, na navození pozitivní atmosféry, tvůrčí spolupráce, tolerance a vzájemné úcty ve skupině.

Cíl AK:

- ukázat žákům na základě osobní zkušenosti význam spolupráce;
- vést žáky k toleranci, vstřícnosti a pochopení potřeb a postojů druhých;
- rozvinout u žáků správné komunikační dovednosti a demonstrovat nové formy efektivního a tvořivého využívání dostupných prostředků komunikace;
- vést žáky k rozpoznání povahy problému a k jeho aktivnímu řešení na základě získaných dovedností a vědomostí;
- umožnit žákům navázat nové vztahy;
- vytvořit vnější podmínky, aby žáci mohli vnímat, přijímat, vytvářet a rozvíjet etické, kulturní a duchovní hodnoty, které nespočívají pouze v materiálním uspokojení lidských potřeb;

Skladba aktivit AK:

- seznamovací hry
- icebreakery „lamače ledu“
- dotykové hry
- pohybové hry
- týmové hry
- hry na rozvoj důvěry

Program je založen na střídání tříd na stanovištích – trojhodinové bloky dopoledne i odpoledne.

OHLÉDNUTÍ ZA NAŠÍM ADAPTÁKEM

I když se většina žáků šestých tříd stihla v budově 2. stupně zabydlet již loni, přece jen se od září mnohé změnilo. Už nejsme pátáci, kteří se ze své učebny nestěhují a mají hrstku „svých“ učitelů. Najednou nastává průvan. Všechno je jinak. Už jsme velcí, patříme na 2. stupeň.

Přišla k nám ještě jedna třída spolužáků z Litole. Nových informací je pro všechny opravdu moc. Přibyly nové předměty, seznamujeme se s našimi učiteli a hromadou pravidel, která ke školnímu prostředí patří, abychom se ve škole cítili bezpečně. Docela nás baví stěhovat se o přestávkách z učebny do učebny. Jenže pak jsou přestávky najednou nějak kratší... Tolik nových míst, tváří, povinností! Počkat, zadržme... Nádech, výdech. Co takhle trochu zpomalit, ať se všechny dojmy z prvních týdnů ve škole usadí? Vyrazíme na adaptační kurz!

Termín už je jasný: 26. – 28. 9. Již dopředu se těšíme. V třídnických hodinách bombardujeme třídní učitele nekonečným proudem dotazů. Už abychom tam byli. Kdepak? Vyrazíme do Zbraslavic. Obec leží na okraji Středočeského kraje nedaleko Čáslavi. Zbraslavice poskytují hlavně skvěle vybavený a rozlehlý sportovně-rekreační areál.

Nabízí se tu tedy mnoho možností, jak připravit nejrůznější aktivity pro tří třídy 6. ročníku a 7.C. Ubytování pro 79 účastníků zde není problém, jsou tu zvyklí ještě na daleko větší skupiny než jsme my.

Cesta vlakem byla někdy docela rušná. Těžko přesvědčíte hejno natěšených šestáků, aby mlčeli jak pěny. Všechno si musíme říct, teď hned! Vystupujeme ve Štipoklasech, protože odtud je to do rekreačního areálu blíže než ze zbraslavické zastávky. Kráčíme i se zavazadly po zpevněné lesní

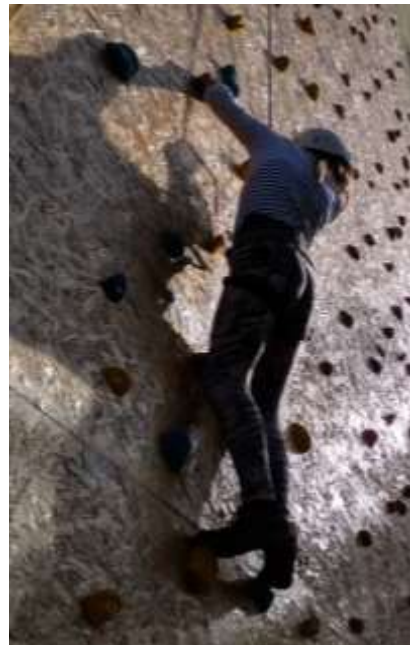
(někdy si musíme připomenout, že každá hra má svá pravidla, která je potřeba dodržovat), přemýšlíme, tvoříme, smějeme se, soustředění střídá uvolnění a zábava.

cestě. Někdo si stěžuje na kodrcající se malá kolečka kufrů, která se poněkud neohrabaně převalují přes kamínky hrubého šterku. Nikomu však procházka měřící 1,5 km neuškodila. Přece jsme ještě nezapomněli chodit pěšky, že? ☺

Ubytování běží jak po másle. Vybalit nejnnutnější věci, vyfasovat povlečení, honem se převléknout do sportovního oblečení a za 15 minut už je sraz venku. Početná skupina se schází u horolezecké stěny, kde čekají také naši instruktoři. Hemžení horolezců, horolezkyň a horolezčat může začít! Někteří vylezou až k nejvyšší metě, jiným stačí zvládnout alespoň několik úchyťů. Baví nás to! Jen se nesmíme podívat dolů, to pak lezce odvaha rychle opustí...

☺ Ostatní děti až do večere hrají fotbal, stolní tenis, přehazovanou, skupinové společenské hry vhodné pro venkovní prostředí.

Po večeri se jednotlivé kolektivy setkávají se svými třídními učiteli v učebnách. Ty nám poslouží jako společenská místnost. Povídáme si, abychom se o sobě něco dozvěděli. Celý večer je protkán soutěží, hrami, společnými aktivitami. Není nouze o legraci. Notoricky známé a osvědčené hry střídají i nezvyklé úkoly. Pozorujeme, posloucháme se

Když se přiblíží devátá hodina, pakujeme se pelíšků. Ono to ale nějak nejde. Jsme bez rodičů, mimo školu, máme spát v novém prostředí, a k tomu všemu na pokoji parta kamarádů, která si toho ještě musí tolik říct! A že to u některých nocležníků vypadá po několika málo hodinách pobytu jak po boji, to je přece malichernost... Ach, maminky, asi byste měly vidět, jak skončily Vaše úhledně

poskládané komínky! Tak to ne, drahouškové, uklidit a hned!!! Hájíme pořádek a práci všech maminek! ☺ Až ráno nebudete moci najít své oblečení, stěžujte si jen sami na sebe. ☺ Ještě nějakou dobu trvá, než i poslední štěbetálkové usnou. Zítra nás čeká bohatý program, je potřeba se na vše dobře vyspat.

Dopolední program druhého dne se nese ve znamení venkovních her. Bitva ve vybíjené mezi 6.A a 6.B je dlouho nerozhodná. Nakonec se do pole postaví proti sobě obě paní učitelky jako kapitánky. Nic si nedarujeme. Po výhře 6.A se na p. uč. Smejkalovou sesype její třída jako včelí roj na královnu. Nadšený jekot musí být slyšet snad až do Lysé. ☺ Určitě i 6.B s odstupem času přijala, že porážka není ostuda a že je fajn přát soupeři úspěch. Bylo skvělé vidět, že jste někteří bojovali nadšeně až do posledního míče! 7.C a 6.C podnikaly na louce zajímavé stmelující aktivity. Vyzkoušeli jsme si, jak dokážeme být sehraní. Povede se nám otáčet prostěradlem kolem dokola, když na něm stojí celá třída? Také štafeta s gumovým kroužkem mezi koleny nepatří mezi jednoduché výzvy. Ale legrace je to místy náramná!

Před polednem se opět přemísťujeme na lesní vlakovou zastávku.

Motoráčkem si to frčíme do Kutné Hory. Chrám sv. Barbory je už z dálky impozantní. Čeká nás návštěva Českého muzea stříbra. Těšíme se zejména na prohlídku podzemí. Po úvodním povídání o významu Kutné Hory ve středověku a

těžbě stříbra si oblékáme slušivé permonické pláště s kapucí, ochrannou přilbu se svítilnou a v doprovodu průvodců se zavrtáváme pod povrch země. Úzké průchody, krápníky, vlhko a taky bum! - časté ťuknutí do hlavy o nízké stropy... To jsou ty chodby opravdu vysekávané ručně? Na malý moment si zkusíme, jak vypadá černočerná,

nerozkoukatelná podzemní tma a jak „zní“ absolutní ticho.

Když se po 60 minutách dostaneme zpět na světlo, chvíli mžouráme jak krtci. Slyšíte? Kručí nám v břiše... Chtělo by to nějakou odpolední svačinku. V křivolakých uličkách nádherného města si dopřáváme zmrzlinu a výbornou pizzu. Do Zbraslavic se vracíme krátce před večerí, po níž nás čeká třídní program ve společenské místnosti.

Zbraslavický adapták ukončujeme třídním zhodnocením průběhu kurzu a všech zážitků. Pak se ponořujeme do kreslení a psaní vzkazů, které odráží to, jací jsme, čím žijeme, co pro nás znamenají druzí a co chceme sdělit ostatním slovy nebo obrázkem. V největší místnosti pak poslední slovo patřilo hlavní organizátorce našeho adaptáku, p. uč. Tovarové.

Tečka by měla být sladká a příjemná. Všichni si odnášíme maličkost na zub a pamětní list. A taky si, moji milí, konečně zapamatujte: p. uč. Gruhnová měla krásné červené domácí kalhoty, kdepak pyžamo! ☺ ☺

Ahoj Zbraslavice, ahoj Štipoklasy! Loučíme se. Páteční dopoledne strávíme na cestě napříč středními Čechami. Míříme plni zážitků domů zpět k rodinám a blízkým. V poledne vystupujeme z vlaku v Lysé nad Labem. Určitě budeme mít doma co vyprávět!

Kurz přinesl nejen zábavu a uvolnění, ale i mnohé cenné momenty, na nichž se nechá v třídních kolektivech do budoucna stavět. Udělali jsme krůček k tomu, abychom se

lépe poznali. Nemohli jsme se za tak krátkou dobu o sobě navzájem dozvědět vše, ale snad máme dobrou startovní čáru. Ve Zbraslavicích jsme byli rádi... A SPOLU!

Děkujeme p. uč. Tovarové za pečlivou a starostlivou přípravu pobytu, stejně jako všem, kteří o nás v průběhu kurzu pečovali.

Za všechny účastníky adaptáku
Olga Gruhnová

